

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumundan:

**BANKALARIN SERMAYE YETERLİLİĞİNİN ÖLÇÜLMESİNE ve
DEĞERLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN YÖNETMELİKTE DEĐİŐKLIK
YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK TASLAĞI**

MADDE 1 – 23/10/2015 tarihli ve 29511 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Bankaların Sermaye Yeterliliğinin  lç lmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğın ekinde yer alan EK-2 ve EK-4 ekteki Şekilde deđiŐtirilmiŐtir.

MADDE 2 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde y r rl ge girer.

MADDE 3 – Bu Yönetmelik hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu BaŐkanı yürütür.

Yönetmeliğın Yayınlandığı Resmî Gazete'nin	
Tarihi	Sayısı
23/10/2015	29511
Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliğın Yayınlandığı Resmî Gazete'nin	
Tarihi	Sayısı
20/01/2016	29599
27/09/2016	29840
09/12/2016	29913
06/06/2017	30088

KARŞI TARAF KREDİ RİSKİ

BİRİNCİ KISIM

Tanımlar, Kullanılacak Yöntemin Seçimi ve Kapsam

BİRİNCİ BÖLÜM

Tanımlar

İşlem türleri

1. Takas süresi uzun işlemler; menkul kıymet, emtia veya dövizin nakit, emtia veya diğer bir finansal araç karşılığında tesliminin taahhüt edildiği ve sözleşmede belirlenmiş takas veya teslim tarihi, işlemin yapıldığı tarihten beş iş gününden sonraki bir tarih ya da piyasa standartları daha kısa bir takas süresi öngörüyorsa söz konusu piyasa standardından daha sonraki bir tarih olarak belirlenmiş işlemleri ifade eder.

2. Kredili menkul kıymet işlemleri; menkul kıymetlerin satın alınması, satılması, pozisyon olarak tutulması veya alım satım işlemleri için kredi açılması işlemlerini ifade eder. Kredili menkul kıymet işlemleri, menkul kıymetlerin teminat olarak kullanılması yoluyla açılan diğer kredileri kapsamaz.

3. Türev işlemler; bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-4 kapsamındaki herhangi bir merkezi karşı tarafla yapılmayan bu Yönetmeliğin 5 inci maddesinin altıncı fıkrasında belirtilen araçlar ile bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-4 kapsamındaki herhangi bir merkezi karşı tarafla yapılmayan kredi riskinin transferini sağlayan türev araçları kapsar.

Netleştirme grubu ve riskten korunma grubu ve ilgili tanımlar

4. Netleştirme grubu; tek bir karşı tarafla yapılan, yasal bağlayıcılığı bulunan çift taraflı netleştirme sözleşmesine konu olan ve İkinci Kısım ile Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde belirtilen usul ve esaslar kapsamında netleştirme işlemi uygulanabilen işlem grubunu ifade eder. İkinci Kısımın İkinci Bölümünün yedinci fıkrasında belirtilen kanunen icra edilebilir iki taraflı netleştirme sözleşmesine tâbi olmayan işlemler, her işlem bazında ayrı birer netleştirme grubu olarak kabul edilir. İkinci Kısımın İkinci Bölümünde belirtilen yöntem çerçevesinde, her bir netleştirme grubunun simule edilmiş negatif gerçeğe uygun değeri beklenen risk tutarı hesaplamasında sıfır olarak belirlenmişse, aynı karşı tarafla yapılan bütün netleştirme grupları tek bir netleştirme grubu olarak değerlendirilir.

5. Risk pozisyonu; karşı taraf kredi riski ölçümüne ilişkin standart yaklaşım yönteminde (SYY-KTKR) bir işlem için kullanılan ve önceden seçilmiş/kararlaştırılmış bir yöntemle göre belirlenen risk tutarını ifade eder.

6. Riskten korunma grubu; SYY-KTKR’de potansiyel kredi risk tutarı eklenti tutarı hesaplanırken tam veya kısmi mahsuplaştırmanın yapıldığı aynı netleştirme grubu içinde yer alan işlemler grubunu ifade eder.

7. Marj sözleşmesi; işlemin bir tarafının üstlendiği riskin önceden belirlenmiş bir seviyeyi aşması halinde, söz konusu tarafa işlemin diğer tarafından teminat isteme hakkını veren ve yasal geçerliliği bulunan sözleşmeyi ifade eder.

8. Marj eşiği, aşıldığında bir tarafa teminat isteme hakkını doğuran en yüksek risk tutarını ifade eder.

9. Riskin marj süresi; temerrüt halinde, netleştirme grubunu da içeren teminatların en son el değiştirmesi ile temerrüde düşen karşı tarafa ilişkin pozisyonun kapatıldığı ve bundan kaynaklanan piyasa riskinin tekrar korumaya konu edildiği tarihe kadar geçen süreyi ifade eder.

10. İçsel model yönteminde vadesi bir yıldan uzun olan bir netleştirme grubu için efektif vade; netleştirme grubunda işlemin vadeye kadar oluşması beklenen nakit akışlarının risksiz faiz oranıyla iskonto edilmiş tutarının, bir netleştirme grubunda bir yıllık sürede oluşması beklenen nakit akışlarının risksiz faiz oranıyla iskonto edilmiş tutarına bölünmesiyle bulunacak oranı ifade eder. Vadesi bir yılın altındaki işlemler için efektif vade, beklenen nakit akışı yerine efektif beklenen nakit akışları esas alınmak suretiyle borç çevirme riskini yansıtabilecek şekilde hesaplanabilir.

11. Çapraz ürün netleştirmesi; farklı türdeki işlemlerin bu Ek’te açıklanan netleştirme kurallarına göre aynı netleştirme grubuna dahil edilmesini ifade eder.

12. Cari piyasa değeri; İkinci Kısmın İkinci Bölümü çerçevesinde, karşı tarafla yapılan netleştirme grubu içindeki işlemlerin net gerçeğe uygun değerini ifade eder. Cari piyasa değerinin hesaplanmasında hem pozitif hem de negatif gerçeğe uygun değerler kullanılır.

Dağılımlar

13. Gerçeğe uygun değer dağılımı; işlem türü bazında, hesaplamanın yapıldığı tarihe kadar gerçekleşen piyasa değerleri dikkate alınarak gelecekteki bir tarihte (tahmin müddeti sonrasında) bir netleştirme grubu içindeki söz konusu işlemlerin net gerçeğe uygun değerlerinin alabileceği değerlere ilişkin yapılan olasılık dağılımı tahminidir.

14. Risk tutarı dağılımı; negatif gerçeğe uygun değer tahminlerinin sifıra eşitlenmesi yoluyla elde edilen gerçeğe uygun değerlerin olasılık dağılımı tahminidir.

15. Riskten bağımsız dağılım; zımni volatiliteler gibi piyasada zımnen oluşan değerler kullanılarak hesaplanan ve gelecekteki bir zaman diliminde gerçeğe uygun değerlerin veya risk tutarlarının sahip olacağı dağılımdır.

16. Fiili dağılım; geçmiş fiyat ve faiz oranlarındaki değişiklikler üzerinden hesaplanan volatiliteler gibi tarihsel ve gerçekleşen değerler kullanılarak hesaplanan ve gelecekteki bir zaman diliminde gerçeğe uygun değerlerin veya risk tutarlarının sahip olacağı dağılımdır.

Risk ölçümleri ve ayarlamaları

17. Cari risk tutarı; karşı tarafın iflası halinde tahsilatta bulunulamayacağı varsayımıyla, karşı tarafın temerrüde düşmesi halinde kaybedilecek bir netleştirme grubuna dahil işlem veya işlemlerin gerçeğe uygun değerini ifade eder. Gerçeğe uygun değerinin negatif olması halinde cari risk tutarı sıfır kabul edilir.

18. Azami risk tutarı; netleştirme grubu içindeki en uzun vadeli işlemin vadesinden önce belirli bir tarihte risk tutarlarının dağılımındaki yüzde doksanbeş veya yüzde doksandokuz gibi yüksek bir yüzdelik dilime tekabül eden tutarı ifade eder. Azami risk tutarı, genellikle netleştirme grubunda yer alan işlemlerden en uzun vadelinin vadesine ulaşana kadar bir çok tarih için üretilir.

19. Beklenen risk tutarı (BRT); netleştirme grubundaki en uzun vadeli işlemin vadesinden önce belirli bir tarihte risk tutarlarının dağılımının ortalamasını ifade eder. Beklenen risk tutarı, genellikle netleştirme grubunda yer alan işlemlerden en uzun vadelinin vadesine ulaşana kadar bir çok tarih için üretilir.

20. Efektif beklenen risk tutarı (EBRT); belirli bir tarih için, o tarihte beklenen risk tutarı ya da bir önceki tarihe ait efektif beklenen risk tutarından büyük olanıdır.

21. Beklenen pozitif risk tutarı (BPRT); ağırlıkların münferit beklenen risk tutarının belli bir zaman aralığı içinde temsil ettiği orana göre belirlendiği, beklenen risk tutarlarının zaman içindeki ağırlıklı ortalamasını ifade eder. Asgari sermaye yükümlülüğü hesaplanırken, birinci yıl için ya da netleştirme grubu içindeki tüm sözleşmelerin vadesinin bir yıldan kısa olması halinde, netleştirme grubu içindeki en uzun vadeli sözleşmenin vade süresi boyunca bu ortalama alınır.

22. Efektif beklenen pozitif risk tutarı (EBPRT); ağırlıkların münferit beklenen risk tutarının belli bir zaman aralığı içinde temsil ettiği orana göre belirlendiği, birinci yıl için ya da netleştirme grubu içindeki tüm sözleşmelerin vadesinin bir yıldan kısa olması halinde netleştirme grubu içindeki en uzun vadeli sözleşmenin vade süresi boyunca, efektif beklenen risk tutarlarının zaman içindeki ağırlıklı ortalamasını ifade eder.

23. Kredi değerlendirme ayarlaması (KDA) ve tek taraflı KDA; KDA karşı taraf ile yapılan sözleşmede belirtilen yükümlülüklerden herhangi birinin yerine getirilmemesi dolayısıyla ortaya çıkan kredi riskinin cari piyasa değerini yansıtır. Bu ayarlama karşı tarafın kredi riskinin cari piyasa değerini ya da hem bankanın hem karşı tarafın kredi riskinin cari piyasa değerini yansıtabilir. Tek taraflı KDA ise, bankanın karşı taraftan dolayı maruz kaldığı kredi riskinin cari piyasa değerini yansıtır ancak karşı tarafın bankadan dolayı maruz kaldığı kredi riskinin cari piyasa değerini yansıtmaz.

Karşı taraf kredi riskiyle bağlantılı riskler

24. Borç çevirme riski; sürekli olarak yenilenmek suretiyle devam ettirilmesi beklenen işlemlerin beklenen pozitif risk tutarının gerçek değerinden düşük tahmin edilmesini ifade eder. Gelecekte yapılacak işlemlerin yarattığı ilave risk tutarı, BPRT hesaplamasına dahil değildir.

25. Genel ters eğilim riski; karşı tarafların temerrüt olasılıkları ile genel piyasa riski faktörleri arasında pozitif korelasyon olduğu zaman ortaya çıkan riski ifade eder.

26. Spesifik ters eğilim riski; yapılan işlemin niteliği nedeniyle risk tutarı ile karşı tarafın TO'su arasında pozitif korelasyon olduğu zaman ortaya çıkan riski ifade eder. Karşı tarafın TO'sunun yüksek olduğu hallerde gelecekteki risk tutarının da yükseleceğinin beklenmesi durumunda banka spesifik ters eğilim riskine maruz kalmış sayılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Kullanılacak Yöntemin Seçimi ve Kapsam

1. (1) Bankalar, türev işlemlere ilişkin risk tutarlarını, İkinci Kısımda belirtilen yöntemlerden birini kullanarak belirler. Bankanın, türev işlemlere ilişkin olarak bu Ek kapsamında karşı taraf kredi riskinden kaynaklanan risk tutarını hesaplarken, İkinci Kısımın İkinci Bölümünde tanımlanan içsel model yöntemi kullanımını tercih etmemesi veya içsel model yöntemi kullanımı için Kurumdan gerekli izni alamaması durumunda, banka İkinci Kısımın Birinci Bölümünde tanımlanan SYY-KTKR'yi kullanır.

(2) Ana ortaklık banka ve konsolidasyon kapsamındaki ortaklıklardan her hangi biri, İkinci Kısımda belirtilen yöntemlerden birini diğer ortaklıkların kullandığı yöntemden bağımsız bir şekilde daimi olarak kullanabilir. Ancak, ortaklıklardan herhangi biri kendi içinde yöntemlerin her ikisini aynı anda kullanamaz. İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde aşamalı uygulama gerçekleştiren bankalar söz konusu yöntemleri bahse konu istisna çerçevesinde Kurumdan izin almak kaydıyla birlikte kullanabilir.

(3) Karşı taraf kredi riski yaratan işlemlerin genel özellikleri şunlardır:

a) İşlemlerin cari piyasa değerleri veya cari riskleri bulunur

b) İşlemlerin piyasa değişkenlerine bağlı olarak rassal bir gelecek değerleri vardır.

c) İşlemler karşılıklı ödeme veya ödemeye karşılık finansal enstrüman (emtialar dahil) takası gerektirir.

ç) İşlemlerin karşı tarafı ve bu karşı tarafa ilişkin temerrüt olasılığı açık bir biçimde belirlenebilmektedir. Temerrüt olasılığının havuz bazında belirlendiği işlemler bu Ek kapsamında karşı taraf kredi riski oluşturmazlar.

d) Risk azaltımı amacıyla teminatlar kullanılabilir veya işlemin doğal yapısı içinde teminat bulunmaktadır.

e) Kısa dönemli fonlama bu işlemlerin temel amacıdır. Karşılıklı takaslar (nakit ve ya menkul kıymet takas) kısa vadede gerçekleşmektedir.

f) Risk azaltımı amacıyla netleştirme kullanılabilir.

g) Pozisyonlar piyasaya verileri dikkate alınarak sıkça değerlendirilmektedir.

ğ) Yeniden marjlama kullanılabilir.

2. Kurumdan izin alınması koşuluyla, bankalar bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-4 kapsamındaki herhangi bir merkezi karşı tarafla yapılmayan aşağıda sayılan işlem ve sözleşmelere ilişkin risk tutarının belirlenmesinde, İkinci Kısımın İkinci Bölümünde tanımlanan içsel model yöntemini kullanabilir.

a) Türev işlemler,

b) Repo işlemleri,

c) Menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri,

ç) Kredili menkul kıymet işlemleri,

d) Takas süresi uzun işlemler.

3. Alım satım hesapları dışında bir kalem ya da karşı taraf kredi riskine maruz bir tutar için kredi türevleriyle koruma sağlanması halinde, koruma sağlanan varlığa ilişkin sermaye yükümlülüğü, Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde fonlanmamış kredi korumaları için öngörülen risk ağırlıklı tutar hesaplaması ve bu hesaplamada kullanılacak vade uyumsuzluğuna ilişkin hükümler esas alınarak hesaplanır. İlgili kredi türevleri ile alım satım hesaplarındaki dahili riskten koruma kapsamındaki dikkate alınabilir kredi türevleri için karşı taraf kredi riskiyle ilgili risk tutarı sıfır olarak dikkate alınır.

4. Bankanın koruma satıcısı olduğu ve alım satım hesaplarında izlemediği kredi temerrüt swapları bankaca sağlanan bir kredi koruması olarak değerlendirilip koruma sağlanan tutar üzerinden kredi riski sermaye yükümlülüğüne tâbi tutulduğunda söz konusu swaplar için hesaplanacak karşı taraf kredi riskine ilişkin risk tutarı sıfır olarak dikkate alınır.

5. İkinci Kısımda belirtilen yöntemlerde, belirli bir karşı tarafa ilişkin risk tutarı, o karşı tarafla olan her bir netleştirme grubu için hesaplanan risk tutarlarının toplamına eşittir. Bir karşı taraf için Yönetmeliğin 4 ilâ 7 nci maddeleri uyarınca türev işlemlere ilişkin risk ağırlıklı tutarın hesaplanmasında, Yönetmeliğin 5 inci maddesinin altıncı fıkrasında sayılan türev işlemlerden oluşan netleştirme grupları için toplam risk tutarı; ilgili karşı tarafla yapılan tüm netleştirme gruplarından kaynaklanan toplam risk tutarı ile bankaca bir değer kaybının yaşandığı kabul edilen karşı tarafa ilişkin KDA'ların toplamı arasındaki fark ile sıfırdan büyük olanıdır. Söz konusu KDA, Bankaların Özkaynaklarına İlişkin Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ğ) bendi uyarınca çekirdek sermayeden indirim kalemi olarak dikkate alınan yükümlülük ayarlamaları ile netleştirme yapılmadan hesaplanır. Bir türev işleme ilişkin risk ağırlıklı varlık tutarı, risk tutarının Standart veya İDD Yaklaşımları ile hesaplanan risk

ağırlığının çarpılması suretiyle bulunur. Risk tutarının KDA nedeniyle azaltımı KDA nedeniyle hesaplanan sermaye yükümlülüğünü etkilemez.

6. Takas süresi uzun işlemlerden kaynaklanan risklerin belirlenmesinde; türev işlemler, repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ile kredili menkul kıymet işlemleri için seçilen yöntemler dikkate alınmaksızın, İkinci Kısımda belirtilen SYY-KTKR ile izin alınması kaydıyla içsel model yönteminden herhangi birisi kullanılabilir. Repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ile kredili menkul kıymet işlemlerinden kaynaklanan risklerin belirlenmesinde, banka Kurumdan izin alması kaydıyla İkinci Kısımın İkinci Bölümünde tanımlanan içsel model yöntemini kullanabilir; Kurumdan izin alınmaması durumunda ise Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ kullanılır.

7. İkinci Kısımın Birinci Bölümünde belirtilen SYY-KTKR'nin kullanılması için sözleşmede yazılı olan tutarın, sözleşme nedeniyle maruz kalınan riski yeterince yansıtması sağlanır. Bu amaçla, örneğin, sözleşmede nakit akışlarında bir artış öngörüldüğü hallerde, bu artışın, o sözleşmenin risk yapısı üzerindeki yansımaları sözleşmede yazılı olan tutarın belirlenmesinde dikkate alınır.

8. Merkezi karşı taraflarla yapılan türev işlemler, repo ve ters repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ve kredili menkul kıymet işlemlerine ilişkin risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-4 kapsamında hesaplanacaktır. Nakit takasına konu işlemlere ilişkin risk tutarı ise Yönetmelik kapsamında takas riski ve ödemesiz teslim ilişkili kurallar çerçevesinde hesaplanacaktır.

9. Organize piyasalarda işlem gören bir türev işlemin üye kuruluştan müşteriye olan bacağı çift taraflı bir anlaşma olarak düzenlenmişse, hem müşteri hem de üye kuruluş söz konusu işlemi sermaye yükümlülüğü hesabında tezgâh üstü türev gibi dikkate alacaktır.

İKİNCİ KISIM

Yöntemler

BİRİNCİ BÖLÜM

Karşı Taraf Kredi Riski Ölçümüne İlişkin Standart Yaklaşım Yöntemi

1. Risk tutarı, her netleştirme grubu için aşağıdaki formüle göre hesaplanır.

$$\text{Risk Tutarı} = \alpha * (\text{YM} + \text{PKT})$$

Bu formülde;

α = Alfa = 1.4 ü,

YM = Yenileme maliyetini,

PKT = Potansiyel kredi risk tutarını

ifade eder.

2. Yenileme maliyeti ile potansiyel kredi risk tutarı marjlı ve marjsız netleştirme grupları için ayrı ayrı hesaplanır. Marjlı netleştirme grubu için hesaplanan risk tutarı aynı netleştirme grubunun marjsız olması varsayımı altında hesaplanacak risk tutarından fazla olamaz.

3. Marjsız işlemler için; yenileme maliyeti, bir karşı tarafın temerrüde düşmesi ve bu karşı tarafın işlemlerinin derhal sonlandırılması durumunda ortaya çıkan kayıp tutarı olarak tanımlanır. Marjsız işlemler için; potansiyel kredi risk tutarı, hesaplama tarihinden itibaren 1 yıl içerisinde risk tutarında ortaya çıkabilecek artış olarak tanımlanır.

4. Marjlı işlemler için; yenileme maliyeti, bir karşı tarafın şimdi veya gelecek bir tarihte temerrüde düşmesi ve bu karşı tarafın işlemlerinin derhal sonlandırılması ve başka işlemlerle yenilenmesi durumunda ortaya çıkan kayıp tutarı olarak tanımlanır. Marjlı işlemler için; potansiyel kredi risk tutarı, riskin marj süresi içinde risk tutarında ortaya çıkabilecek artış olarak tanımlanır.

5. Yenileme maliyeti hesaplamasında nakit olmayan teminatlar için indirim oranı uygulanması; marjsız işlemler için 1 yıl içerisinde, marjlı işlemler için ise riskin marj süresi içerisinde teminatın değerinde düşüş olabilmesi riskinden kaynaklanır.

6. Yenileme maliyeti, netleştirme grubu seviyesinde hesaplanır. Potansiyel kredi risk tutarı, netleştirme grubu içerisindeki her bir varlık sınıfı için hesaplanır ve sonra toplulaştırılır.

7. (1) Uygulandığı her seferde tek bir net tutar oluşturarak taraflar arasındaki aynı para birimli ve aynı değerlendirme tarihli karşılıklı alacak ve borçları mahsup eden ve böylece eski sözleşmeleri sona erdirerek yasal açıdan bağlayıcı tek bir sözleşme oluşturan, bir banka ile onun karşı tarafı arasında yapılan çift taraflı yenileme sözleşmeleri, bu Yönetmelik kapsamında karşı taraf kredi riskine ilişkin sermaye tutarının hesaplanmasında tüm bu işlemlerin aynı netleştirme grubu olarak dikkate alınabilmesini sağlar. Bankalar bahse konu niteliği haiz olmayan ancak yasal açıdan bağlayıcı diğer netleştirme sözleşmelerini ve diğer yenileme sözleşme türlerini de dikkate alabilir. Netleştirmenin uygulandığı durumlarda aşağıda yer alan şartların sağlandığı Kuruma gösterilir:

- i) Netleştirme sözleşmesinin, karşı tarafın temerrüde düşmesi, iflas etmesi, tasfiye olması veya benzer durumların olması halinde, bankanın sadece sözleşme kapsamındaki tüm münferit işlemlerin gerçeğe uygun değerine göre değerlendirilmiş pozitif ve negatif tutarlarının net toplamını tahsil veya ödeme gibi tek bir hak veya yükümlülüğe dönüştürmeye imkan tanıması gerekir. Bir netleştirme sözleşmesinde temerrüde düşen karşı taraf için kurulacak iflas masasının temerrüde düşen tarafın karda olduğu pozisyonlarda bankadan alacağını talep etme hakkına ancak zararda olduğu pozisyonlarda ise borcunu bankaya ödememe hakkına sahip olduğu durumlarda netleştirme sözleşmeleri karşı taraf kredi riski azaltımında kullanılamaz.

- ii) Netleştirme sözleşmesine ilişkin hukuki ihtilaf veya anlaşmazlık yaşanması durumunda, aşağıda belirtilen hukuki kaynaklar açısından bankanın alacak ve borçlarının (i) bendinde belirtilen net toplam ile sınırlı olacağını belirten yazılı ve gerekçeli hukuki mütalaalar hazırlanır. Banka, Kurumun talep etmesi halinde netleştirme sözleşmelerinin ilgili tüm ülkelerde yasal olarak bağlayıcı olduğunu Kuruma gösterir.
- 1) Karşı tarafın bulunduğu ülkenin kanunları ve diğer yasal düzenlemeleri,
 - 2) Karşı tarafın kurulu olduğu ülkeden farklı bir ülkede yer alan bir şubesinin müdahil olması durumunda ilgili yurt dışı şubenin bulunduğu ülkenin kanunları ve diğer yasal düzenlemeleri,
 - 3) Sözleşme kapsamındaki münferit işlemlerin tabi olduğu yasal düzenlemeler,
- iii) Mevzuattaki olası değişiklikler neticesinde netleştirme sözleşmesinin yasal geçerliliğini muhafaza edip etmediğinin sürekli gözden geçirilmesini sağlayan prosedürlerin tesis edilmesi zorunludur.

(2) Kurum, netleştirme sözleşmelerinin yasal bağlayıcılığı olup olmadığını gerekirse ilgili ülkelerin yetkili otoriteleri ile işbirliği yapmak suretiyle de teyit eder. İki ülke denetim otoritesinin herhangi birinin olumsuz görüş vermesi halinde netleştirme sözleşmesinin risk azaltım etkisi dikkate alınmaz. Karşı tarafın temerrüde düşmesi durumunda, bankaya ödeme yapılmayacağına ya da ödenmesi gereken tutardan daha az tutarda ödeme yapılacağına ilişkin hükümler içeren netleştirme sözleşmeleri risk azaltımında dikkate alınmaz. Netleştirme sözleşmesine ilişkin belgeler Kanunun belgelerin saklanmasıyla ilişkin 42 nci maddesine uygun olarak saklanır.

8. Yenileme maliyeti karşı taraf ile marj sözleşmesi imzalanıp imzalanmadığına göre iki farklı şekilde hesaplanır. Marjlı işlemler için, yenileme maliyetini hesaplama formülü hem çift taraflı işlemlere hem de merkezi takas şeklinde yapılan işlemlere uygulanır. Bankanın başlangıç teminatı da dahil olmak üzere çeşitli sözleşmelere bağlı olarak alması ve/veya göndermesi gereken teminatlar da yenileme maliyetinin hesaplanmasında dikkate alınır.

9. Marjsız işlemler için yenileme maliyeti aşağıdaki tutarlardan büyük olanını ifade eder:

- i) Sözleşmenin cari piyasa değerinden teminatın indirim oranı uygulandıktan sonra bulunan değerinin düşülmesi sonrası bulunan tutar,
- ii) Sıfır.

Yenileme maliyetinin matematiksel formülü aşağıdaki şekildedir.

$$YM = \max (CPD - CTD, 0)$$

Bu formülde

CPD = Bir karşı taraf ile netleştirme grubu kapsamına giren işlemlerin teminatlar dikkate alınmadan önceki cari piyasa değerini,

CTD = Net alınan tüm teminatların indirim oranı uygulandıktan sonraki net cari piyasa değerini ifade eder.

Teminatlara indirim oranı uygulanırken bankanın karşı tarafa gönderdiği nakit olmayan teminatlar indirim oranında artırılırken, bankanın karşı taraftan aldığı nakit olmayan teminatlar indirim oranında azaltılır. SYY-KTKR uygulamasında aşırı teminatlandırmanın veya negatif cari piyasa değerinin yenileme maliyetini azaltıcı etkisi yokken potansiyel kredi riski tutarını azaltıcı etkisi bulunur.

10. Sadece bankanın teminat gönderme yükümlülüğü olduğu ancak karşı tarafın bankaya teminat gönderme yükümlülüğü olmadığı sadece karşı taraf açısından marjlı sayılabilecek çift taraflı işlemler yenileme maliyeti hesaplanırken banka için marjsız işlem olarak kabul edilir.

11. Marjlı işlemler için yenileme maliyeti aşağıdaki tutarlardan büyük olanını ifade eder:

- i) Sözleşmenin cari piyasa değerinden teminatın indirim oranı uygulandıktan sonra bulunan değerinin düşülmesi sonrası bulunan tutar,
- ii) Karşı taraftan teminat alınabilmesi için aşılması gerekli bankanın eşik risk tutarı ile bankanın karşı taraf hesabına gönderdiği asgari transfer teminat tutarı toplamından net bağımsız teminat tutarının düşülmesi sonrası bulunan tutar,
- iii) Sıfır.

Yenileme maliyetinin matematiksel formülü aşağıdaki şekildedir.

$$YM = \max (CPD - CTD, ET + ATT - NBTT, 0)$$

Bu formülde

CPD = Bir karşı taraf ile netleştirme grubu kapsamına giren işlemlerin teminatlar dikkate alınmadan önceki cari piyasa değerini,

CTD = Net alınan tüm teminatların indirim oranı uygulandıktan sonraki net cari piyasa değerini,

ET = Karşı taraftan teminat alınabilmesi için aşılması gerekli bankanın eşik risk tutarını,

ATT = Bankanın karşı taraf hesabına gönderdiği asgari transfer teminat tutarını,

NBTT = Karşı tarafın bankaya başlangıç teminatı olarak gönderdiği teminatların tutarından bankanın karşı tarafa başlangıç teminatı olarak gönderdiği teminatların tutarının düşülmesi ile bulunan net tutarı (bu hesaplamada değişim teminatı dikkate alınmaz)

ifade eder.

Teminat tutarları bulunurken volatilité ayarlaması uygulanır ve bu uygulamada bankanın karşı tarafa gönderdiği nakit olmayan teminatlar uygulanana volatilité ayarlaması oranında artırılırken, bankanın karşı taraftan aldığı nakit olmayan teminatlar uygulanan volatilité ayarlaması oranında azaltılır. Yukarıdaki formülde (ET + ATT – NBTT) olarak belirtilen tutar banka için değişim teminatı çağrısına neden olmayan en yüksek risk tutarını ifade eder. Yukarıdaki formüldeki NBTT bulunurken bankanın karşı tarafa gönderdiği ancak karşı tarafın kendi hesaplarından ayrıştırılmış ve bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-4'te belirtilen iflastan ifraz durumdaki başlangıç teminatı karşı taraf temerrüde düştüğünde bankaya geri gönderileceğinden hesaplamaya dahil edilmez. Aynı şekilde, CTD bulunurken de bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-4'te belirtilen iflastan ifraz durumdaki teminatlar karşı taraf temerrüde düştüğünde bankaya geri gönderileceğinden hesaplamaya dahil edilmez.

12. Potansiyel kredi risk tutarı aşağıdaki formül ile hesaplanır.

$$PKT = \text{çarpan} * \text{Eklenti}^{\text{toplamlam}}$$

Aşırı teminatlandırma yenileme maliyeti ile birlikte potansiyel kredi risk tutarını da azalttığından bankanın karşı taraf kredi riskine ilişkin bulundurması gereken sermaye tutarını azaltıcı etkiye sahiptir ve bu azaltıcı etki hesaplamaya çarpan vasıtasıyla dahil edilir. Çarpan aşağıdaki formül ile hesaplanır.

$$\text{Çarpan} = \min (1; \text{Taban} + (1 - \text{Taban}) * e^{((\text{CPD} - \text{CTD}) / (2 * (1 - \text{Taban}) * \text{Eklenti}^{\text{toplamlam}}))})$$

Bu formülde

$$\text{Taban} = 0.05^i$$

ifade eder. CTD'nin CPD'den yüksek olduğu aşırı teminatlandırma durumunda yukarıdaki formül çarpan değerinin 1'den küçük olması sonucunu doğurur. Aynı şekilde, CPD'nin sıfırdan küçük bir değer olması durumunda da çarpan değeri 1'den küçük olur. Bu durum zararda olan türev işlemlerin banka için bir risk olarak değerlendirilmemesinden ve ileride de karda olmasının beklenmemesinden kaynaklanır.

13. Yukarıdaki formülde Eklenti^{toplamlam} hesaplanırken, öncelikle her bir varlık sınıfı için ayrı ayrı eklenti tutarları (Eklenti^(a)) hesaplanır ve sonrasında farklı varlık sınıfları arasında olabilecek çeşitlendirme faydası dikkate alınmadan her bir varlık sınıfı için hesaplanan eklenti tutarları toplanarak aşağıdaki formülle Eklenti^{toplamlam} bulunur.

$$\text{Eklenti}^{\text{toplamlam}} = \sum_a \text{Eklenti}^{(a)}$$

14. Sadece 1 tane ana risk faktörünün bulunduğu türev işlemler için bu ana risk faktörüne bağlı olarak bir varlık sınıfına eşleştirme yapılır. Faiz swapları için faiz verim eğrisi, kredi temerrüt swapları için referans varlık, para alım opsiyonu için kur oranı ana risk faktörü olur. Birden fazla varlığa dayanan işlemler veya hibrit türevler gibi daha karmaşık işlemler için birden fazla risk faktörü olabilir. Bu durumda risk faktörlerinin volatilitesi ve bankanın duyarlılığı dikkate alınarak ana risk faktörü belirlenir. Kurum bazı karmaşık türev işlemlerin birden fazla varlık sınıfına eşleştirilmesini isteyebilir. Bu durumda aynı pozisyon birden fazla varlık sınıfı içinde yer alır. Türev işlemin birden fazla varlık sınıfına eşleştirildiği durumlarda, banka risk faktörlerinin işaretlerini ve delta ayarlamalarını uygun bir şekilde belirler.

15. Her bir işlem için ana risk faktörü veya faktörleri aşağıda belirtilen 5 adet varlık sınıfından bir veya daha fazlasına kategorize edilir.

- i) Faiz oranı,
- ii) Döviz kuru,
- iii) Kredi,
- iv) Hisse senedi,
- v) Emtia.

Her bir varlık sınıfı için eklenti tutarı varlık sınıfındaki tüm işlemlerin cari piyasa değerinin “0” olduğu varsayımı altında kullanılan EBPRT ye göre formüleleştirilerek bulunur.

16. Her bir varlık sınıfı için eklenti tutarı hesaplaması farklı olmakla birlikte farklı varlık sınıfları için aşağıda belirtilen ortak hesaplama adımları bulunmaktadır.

- i) İşlem bazında ayarlanmış nominal tutar (d_i) hesaplanması: Faiz oranı türevleri ve kredi türevleri için d_i hesaplamasında denetim otoritesi durasyonu (DOD) da dikkate alınır.
- ii) d_i ye işlem bazında vade faktörü (VF_i) nün uygulanması: Marjlı ve marjsız işlemler için farklı şekilde VF_i hesaplanır.
- iii) d_i ye işlem bazında denetim otoritesi delta ayarlaması (δ) uygulayarak efektif nominal tutarın hesaplanması: Bu uygulama pozisyonun yönüne (uzun veya kısa) ve işlemin doğrusal (lineer) olup olmadığına göre yapılır.
- iv) Efektif nominal tutara işlem bazında denetim otoritesi volatilitite faktörü (DOVF) nün uygulanması ile risk faktörünün volatilitesinin de yansıtılması
- v) Her bir varlık sınıfına ilişkin işlemlerin riskten korunma gruplarına ayrılması ve öncelikle riskten korunma grubu bazında sonrasında varlık sınıfı bazında toplulaştırma yapılması: Önemli baz riski ile çeşitlendirmenin etkisini yansıtılabilmek amacıyla kredi, hisse senedi ve emtia türevlerine denetim otoritesi korelasyon faktörleri uygulanır.

17. (1) Tüm varlık sınıfları için sözleşme vadesi (V_i), sözleşmenin henüz sonlandırılmadığı ve hala aktif olduğu son tarihtir. Swaption türev işlemlerde olduğu gibi bir türev sözleşmenin dayanak varlığı başka bir türev sözleşme ise ve dayanak türev sözleşme fiziksel olarak takas edilecekse dayanak türev sözleşmeye ilişkin olarak yapılması planlanan son ödemenin tarihi sözleşmenin vadesi olur.

(2) Faiz oranı ve kredi türev sözleşmelerinde sözleşmenin başlangıç tarihi (BA_i), faiz oranı uygulamasının veya kredi sözleşmesinin başladığı tarihtir. Swaption veya bono opsiyonu türev işlemlerde olduğu gibi bir türev sözleşme başka bir faiz oranı veya türev işlemin değerine dayanıyor ise başlangıç tarihi dayanak varlığa göre belirlenir.

(3) Faiz oranı ve kredi türev sözleşmelerinde sözleşmenin bitiş tarihi (BI_i), faiz oranı uygulamasının veya kredi sözleşmesinin bittiği tarihtir. Swaption veya bono opsiyonu türev işlemlerde olduğu gibi bir türev sözleşme başka bir faiz oranı veya türev işlemin değerine dayanıyor ise bitiş tarihi dayanak varlığa göre belirlenir.

(4) Opsiyon türev sözleşmelerde tüm varlık sınıfları için opsiyon sözleşmesinin vadesi (VO_i), opsiyonun kullanılacağı son tarihe göre belirlenir. VO_i opsiyon delta hesaplamasında kullanılır.

Aşağıdaki örnek tabloda türev işlemlerin V_i , BA_i ve BI_i hesaplamaları mevcuttur.

Türev İşlem	V_i	BA_i	BI_i
10 yıl vadeli faiz oranı veya kredi temerrüt swabı	10 yıl	0	10 yıl
5 yıl içinde başlayacak 10 yıl vadeli faiz oranı swabı	15 yıl	5 yıl	15 yıl
6 ay içinde başlayacak ve 12 ay içinde bitecek vadeli döviz kuru sözleşmesi	1 yıl	6 ay	1 yıl
5 yıl vadeli faiz oranı swabına dayalı 6 ay içinde opsiyonun kullanılabilceği nakit ödemeye dayalı Avrupa tipi swaption	6 ay	6 ay	5.5 yıl
5 yıl vadeli faiz oranı swabına dayalı 6 ay içinde opsiyonun kullanılabilceği teslimatlı ödemeye dayalı Avrupa tipi swaption	5.5 yıl	6 ay	5.5 yıl
Yıllık uygulama tarihli 10 yıllık Bermuda tipi swaption	10 yıl	1 yıl	10 yıl
5 yıl vadeli 6 ay ödemeli faiz oranı tabanı veya tavanı	5 yıl	0	5 yıl
En geç uygulama opsiyonu 1 yıl sonra olan 5 yıl vadeli tahvil opsiyonu	1 yıl	1 yıl	5 yıl
1 yıl vadeli 3 aylık Eurodollar future	1 yıl	1 yıl	1.25 yıl
20 yıllık hazine tahviline dayalı 2 yıl vadeli future	2 yıl	2 yıl	22 yıl
20 yıllık hazine tahviline dayalı 2 yıl vadeli future'a dayalı 6 ay vadeli opsiyon	2 yıl	2 yıl	22 yıl

18. Faiz oranı ve kredi türevleri için işlem bazında ayarlanmış nominal tutar (d_i), TL cinsinden nominal tutar ile denetim otoritesi durasyonu (DOD) çarpımı olarak bulunur. Bu hesaplamada DOD aşağıdaki formül ile hesaplanır.

$$DOD_i = (e^{-0.05 * BA_i} - e^{-0.05 * BI_i}) / 0.05$$

DOD_i hesaplama tarihinde, türev işlem halihazırda başlamış ise BA_i = 0 olur. Türev işlem halihazırda başlamamış ise DOD_i hesaplamasında BA_i ve BI_i asgari 10 gün olarak dikkate alınır.

Döviz kuru türevleri için d_i, sözleşmenin yabancı para ayağının TL cinsinden değeridir. Sözleşmenin her iki ayağının da yabancı para cinsinden olması durumunda TL cinsinden daha büyük olan tutar d_i'yi belirtir.

Hisse senedi ve emtia türevleri için d_i, hisse senedi veya emtianın miktarı ile her bir hisse senedi veya emtianın piyasa fiyatının çarpımı olarak bulunur.

19. Sözleşmelerde genel olarak nominal tutar bellidir ve vadeye kadar değişmez. Ancak bu durumun geçerli olmadığı sözleşmelerde aşağıdaki uygulamalara gidilir.

- i) Birden fazla ödemenin yapıldığı türev işlemlerde (dijital opsiyonlar, target redemption forwardlar vb.) her bir durum için nominal tutar hesaplanır ve en büyük tutar esas alınır.
- ii) Nominal tutarın piyasa değerine göre belirlendiği durumlarda nominal tutarın hesaplanmasında cari piyasa değişkenleri kullanılır.
- iii) Nominal tutar değişken bir değer ise (amortising swap ve accreting swaplarda olduğu gibi) türev işlemin kalan vadesi için ortalama nominal tutar sözleşmenin nominal tutarı olur.
- iv) Kaldıraçlı swaplarda, eşdeğer kaldıraçsız swabın nominal tutarı kullanılır. Bu durumda, nominal tutar kaldıraçlı işlem kapsamında belirlenen faktör ile çarpılmak suretiyle bulunur.
- v) Birden fazla defa anapara değişiminin olduğu türev sözleşmelerde, nominal tutarın anapara değişim adediyle çarpılması suretiyle nominal tutar hesaplanır.
- vi) Belirli tarihlerde sözleşmenin yeniden yapılandırıldığı ve yapılandırma tarihlerinde sözleşmenin değerinin sıfır olarak belirlendiği türev sözleşmelerde, kalan vade yapılandırmanın yapılacağı tarihe kalan süredir.

20. Farklı türev işlemler için belirlenen denetim otoritesi delta ayarlaması (δ_i) aşağıdaki tabloda özetlenmektedir.

Türev İşlem	Ana risk faktöründe uzun pozisyon	Ana risk faktöründe kısa pozisyon
Opsiyon veya Teminatlandırılmış borç yükümlülüğü dilimi olmayanlar	+1	-1
	Satın alınmış	Satılmış
Alım opsiyonu	$+\phi [((\ln (PF_i/UF_i) + 0.5 * \sigma^2 * VO_i) / \sigma_i * VO_i^{1/2})]$	$-\phi [((\ln (PF_i/UF_i) + 0.5 * \sigma^2 * VO_i) / \sigma_i * VO_i^{1/2})]$
Satım opsiyonu	$-\phi [- ((\ln (PF_i/UF_i) + 0.5 * \sigma^2 * VO_i) / \sigma_i * VO_i^{1/2})]$	$+\phi [- ((\ln (PF_i/UF_i) + 0.5 * \sigma^2 * VO_i) / \sigma_i * VO_i^{1/2})]$
	Satın alınmış/korumada uzun	Satılmış/korumada kısa

Teminatlandırılmış borç yükümlülüğü dilimi	+ [15 / ((1 + 14 * BN _i) * (1 + 14 * AN _i))]	- [15 / ((1 + 14 * BN _i) * (1 + 14 * AN _i))]

Ana risk faktöründe uzun pozisyon, ana risk faktörünün değeri artarken işlemin piyasa değerinin artması demektir. Ana risk faktöründe kısa pozisyon, ana risk faktörünün değeri artarken işlemin piyasa değerinin azalması demektir.

Bu formüllerde

PF_i = Opsiyon işlemine konu dayanak varlığın piyasa fiyatını,

UF_i = Opsiyon işlemine konu dayanak varlığın uygulama fiyatını,

VO_i = Opsiyon sözleşmesinin vadesini,

σ_i = Denetim otoritesi opsiyon volatilitisini,

φ = Standart normal kümülatif dağılım fonksiyonunu,

BN_i = Teminatlandırılmış borç yükümlülüğü dilimi bağlanma noktasını,

AN_i = Teminatlandırılmış borç yükümlülüğü dilimi ayrılma noktasını

ifade eder.

21. Her bir varlık sınıfının volatilitesine göre denetim otoritesi faktörleri uygulanarak efektif nominal tutar EBPRT'ye dönüştürülür. Bu kapsamda kullanılan faktörler piyasa değeri sıfır ve vadesi 1 yıl olan doğrusal (lineer) bir işlemin EBPRT'sini yansıtabilecek şekilde ayarlanır.

22. (1) Faiz oranı türevlerinde her bir para birimi için bir riskten korunma grubu oluşturulur. Döviz kuru türevlerinde her bir para birimi çifti için bir riskten korunma grubu oluşturulur. Kredi türevlerinde bir riskten korunma grubu oluşturulur. Hisse senedi türevlerinde bir riskten korunma grubu oluşturulur. Emtia türevlerinde "enerji", "maden", "tarım" ve "diğer emtia" olmak üzere dört riskten korunma grubu oluşturulur.

(2) Değeri iki risk faktörüne bağlı olan bir para birimi cinsinden ifade edilen türev işlemler baz işlemler olarak nitelendirilir ve bu baz işlemlere ilişkin bu Ek kapsamında hesaplanacak risk tutarı aynı varlık sınıfı içindeki her bir riskten korunma grubu için ayrı hesaplanır. Bu işlemlerde her bir risk faktörü çifti bir baz anlamına gelir ve her bir risk faktörü çifti için ayrı bir riskten korunma grubu olur. 3 aylık LIBOR-6 aylık LIBOR, 3 aylık LIBOR-3 aylık hazine bonosu bu bazlara örnektir. Bir varlık sınıfına ilişkin olarak baz işlemlerden oluşan riskten korunma grupları için bu Ek kapsamında risk tutarı hesaplanırken denetim otoritesi volatilité faktörü 0.5 katsayısı ile çarpılır.

(3) Değeri bir risk faktörünün volatilitesine bağlı olan türev işlemler volatilité işlemler olarak nitelendirilir ve bu volatilité işlemlere ilişkin bu Ek kapsamında hesaplanacak risk tutarı aynı varlık sınıfı içindeki her bir riskten korunma grubu için ayrı hesaplanır. Volatilité korunma

grupları oluşturulurken bu maddenin birinci bendi dikkate alınır. Varyans swabı, volatilité swabı, volatilité üzerine yapılan opsiyonlar volatilité işlemlere örnektir. Bir varlık sınıfına ilişkin olarak volatilité işlemlerden oluşan riskten korunma grupları için bu Ek kapsamında risk tutarı hesaplariken denetim otoritesi volatilité faktörü 5 katsayısı ile çarpılır.

23. (1) Marjsız işlemler için vade faktörü (VF_i) aşağıdaki formüle göre hesaplanır.

$$VF_i^{\text{marjsız}} = [\min(V_i; 1 \text{ yıl}) / (1 \text{ yıl})]^{0.5}$$

Bu formülde

V_i = Sözleşme vadesini

ifade eder ve asgari 10 işgünü olarak dikkate alınır.

(2) Marjlı işlemler için vade faktörü (VF_i) aşağıdaki formüle göre hesaplanır.

$$VF_i^{\text{marjlı}} = 1.5 * (\text{RMS}/1 \text{ yıl})^{0.5}$$

Bu formülde

RMS = Riskin marj süresini

ifade eder ve aşağıdaki şekilde bulunur.

$$\text{RMS} = F + N - 1$$

Bu formülde

N = İş günü olarak yeniden marjlama periyodunu,

F = Asgari riskin marj süresini

ifade eder ve F aşağıdaki şekilde bulunur.

- i) Günlük marjlamamanın olduğu ve merkezi karşı tarafla yapılmayan işlemler için 10 iş günü,
- ii) Günlük marjlamamanın olduğu ve üye kuruluş bankaların müşterileri için merkezi karşı tarafla yaptıkları işlemler için 5 iş günü,
- iii) Merkezi karşı taraf ile yapılmamış ancak 5.000'in üzerinde işlem içeren netleştirme grupları için 20 iş günü,
- iv) Bankanın bir netleştirme grubu veya bir karşı taraf için birbirini izleyen iki çeyrek yıl diliminde, (i), (ii) veya (iii) bentlerinde belirtilen riskin marj süresinden daha uzun süren ikiden fazla teminat tamamlama ihtilafı yaşarsa, izleyen iki çeyrek yıl dilimi için (i), (ii) veya (iii) bentlerinde belirtilen riskin

marj süresinin en az iki katı kadar bir süreyi asgari riskin marj süresi olarak kullanır.

24. Denetim otoritesi korelasyon faktörü (ρ_i) sadece kredi, hisse senedi ve emtia türevleri için potansiyel kredi risk tutarına ilişkin eklenti tutarı hesaplamasında dikkate alınır. ρ_i tek faktörlü model kullanılarak türetilir ve sistematik veya ürüne ya da işletmeye özgü verilecek ağırlıklandırmayı gösterir.

25. Aşağıdaki tabloda bu Ek kapsamında risk hesaplamasında kullanılacak denetim otoritesi parametreleri verilmiştir.

Varlık Sınıfı	Alt Sınıf	Denetim Otoritesi Volatilité Faktörü ($DOVF_i$)	Denetim Otoritesi Korelasyon Faktörü (ρ_i)	Denetim Otoritesi Opsiyon Volatilitesi (σ_i)
Faiz oranı		% 0.5		% 50
Döviz kuru		% 4		% 15
Kredi, Tek varlık	AAA	% 0.38	% 50	% 100
	AA	% 0.38	% 50	% 100
	A	% 0.42	% 50	% 100
	BBB	% 0.54	% 50	% 100
	BB	% 1.06	% 50	% 100
	B	% 1.6	% 50	% 100
	CCC	% 6	% 50	% 100
Kredi, Endeks	Yatırım yapılabilir	% 0.38	% 80	% 80
	Spekülatif	% 1.06	% 80	% 80
Hisse senedi, Tek varlık		% 32	% 50	% 120
Hisse senedi, Endeks		% 20	% 80	% 75
Emtia	Elektrik	% 40	% 40	% 150
	Petrol/Gaz	% 18	% 40	% 70
	Maden	% 18	% 40	% 70
	Tarım	% 18	% 40	% 70
	Diğer	% 18	% 40	% 70

26. (1) Faiz oranı türevleri vade sonları dikkate alınarak belirlenen vade dilimlerinde sınıflandırılır. Bu vade dilimleri, 1 yıldan kısa, 1-5 yıl arası ve 5 yıldan uzun olmak üzere üç adettir. Aynı vade diliminde yer alan işlemler için tam mahsuplaştırma yapılabilirken, farklı vade dilimleri için kısmi mahsuplaştırma yapılabilir.

(2) Öncelikle aşağıdaki formüle göre her bir “para birimi (j), vade dilimi (k)” çifti için efektif nominal tutar (D_{jk}) hesaplanır.

$$D_{jk}^{(FO)} = \sum_{i \in (j,k)} \delta_i * d_i^{(FO)} * VF_i$$

Sonrasında her bir para birimi (j, riskten korunma grubu) için

(i) vade dilimleri arasında kısmi mahsuplaştırma olması halinde aşağıdaki formüle göre

$$D_j = [(D_{j1})^2 + (D_{j2})^2 + (D_{j3})^2 + 1.4 * D_{j1} * D_{j2} + 1.4 * D_{j2} * D_{j3} + 0.6 * D_{j1} * D_{j3}]^{0.5}$$

(ii) vade dilimleri arasında mahsuplaştırma olmaması halinde aşağıdaki formüle göre

$$D_j = | D_{j1} | + | D_{j2} | + | D_{j3} |$$

efektif nominal tutar hesaplanır. Bu hesaplamada hangi formülün kullanılacağı bankanın insiyatifindedir.

(3) Bu fıkroda hesaplanan efektif nominal tutar ile denetim otoritesi volatilité faktörü kullanılarak her bir para birimi (j, riskten korunma grubu) için aşağıdaki formüle göre eklenti tutarı hesaplanır.

$$Eklenti_j^{(FO)} = D_j^{(FO)} * DOVF_j^{(FO)}$$

(4) Son olarak her bir para birimi için hesaplanan eklenti tutarları aşağıdaki formüle göre toplanarak faiz oranı türevleri için toplam eklenti tutarı hesaplanır.

$$Eklenti^{(FO)} = \sum_j Eklenti_j^{(FO)}$$

27. (1) Döviz kuru türevlerine ilişkin eklenti tutarı hesaplanırken öncelikli olarak aşağıdaki formüle göre para birimi çifti (j, riskten korunma grubu) için efektif nominal tutar hesaplanır. Bu hesaplamada aynı riskten korunma grubu içinde (aynı para birimi çifti için) tam mahsuplaştırma yapılır.

$$D_j^{(DK)} = \sum \delta_i * d_i^{(DK)} * VF_i$$

(2) Sonrasında bu fıkrada hesaplanan efektif nominal tutarın mutlak değeri ile denetim otoritesi volatilité faktörü kullanılarak her bir para birimi çifti (j, riskten korunma grubu) için aşağıdaki formüle göre eklenti tutarı hesaplanır.

$$\text{Eklenti}_j^{(\text{DK})} = |D_j^{(\text{DK})}| * \text{DOVF}_j^{(\text{DK})}$$

(3) Son olarak her bir para birimi çifti için hesaplanan eklenti tutarları sözleşmenin yabancı para bacağına TL cinsinden nominal tutarları alınarak elde edilir ve aşağıdaki formüle göre toplanarak döviz kuru türevleri için toplam eklenti tutarı hesaplanır.

$$\text{Eklenti}^{(\text{DK})} = \sum_j \text{Eklenti}_j^{(\text{DK})}$$

28. (1) Kredi türevlerine ilişkin eklenti tutarı hesaplanırken öncelikli olarak aşağıdaki formüle göre efektif nominal tutar hesaplanır. Her bir referans varlık bazında efektif nominal tutar hesaplanırken aynı referans varlığa (tek varlık veya endeks) dayanan tüm kredi türevlerinin birbiri ile tam mahsuplaştırılmasına izin verilir.

$$D_{\text{RV}}^{(\text{K})} = \sum_{i \in \text{RV}} \delta_i * d_i^{(\text{K})} * \text{VF}_i$$

(2) Sonrasında bu fıkrada hesaplanan efektif nominal tutar ile denetim otoritesi volatilité faktörü kullanılarak her bir referans varlık için için aşağıdaki formüle göre eklenti tutarı hesaplanır.

$$\text{Eklenti}_{\text{RV}}^{(\text{K})} = D_{\text{RV}}^{(\text{K})} * \text{DOVF}_{\text{RV}}^{(\text{K})}$$

(3) Son olarak her bir referans varlık için hesaplanan eklenti tutarları aşağıdaki formüle göre tek faktörlü model kullanılarak kısmi mahsuplaştırma yapmak suretiyle kredi varlık sınıfı için toplam eklenti tutarı hesaplanır.

$$\text{Eklenti}^{(\text{K})} = [(\sum_{\text{RV}} \rho_{\text{RV}}^{(\text{K})} * \text{Eklenti}_{\text{RV}}^{(\text{K})})^2 + \sum_{\text{RV}} (1 - (\rho_{\text{RV}}^{(\text{K})})^2) * (\text{Eklenti}_{\text{RV}}^{(\text{K})})^2]^{0.5}$$

Bu formülasyon kredi türevi varlık sınıfına ilişkin riskin sistematik ve referans varlığa özgü risk bileşenlerine ayrılmasına ve sistematik bileşenin tam mahsuplaştırılmasına ancak referans varlığa özgü bileşenin mahsuplaştırılmasına izin verilmemesine dayanır. Denetim otoritesi korelasyon faktörü ne kadar büyük olursa sistematik bileşenin önemi o kadar büyük olur ve mahsuplandırmadan kaynaklı riski azaltıcı etki de o kadar yüksek olur.

(4) Uzun veya kısa pozisyonların göreceli olarak birbirine yakın olduğu portföyler için yüksek korelasyon faktörü daha düşük sermaye yükümlülüğü hesaplanması anlamına gelir. Uzun pozisyonun kısa pozisyona göre veya kısa pozisyonun uzun pozisyona göre göreceli çok

yüksek olduğu portföyler için yüksek korelasyon faktörü daha yüksek sermaye yükümlülüğü hesaplanması anlamına gelir. Riskin büyük kısmının sistematik bileşenle ilgili olduğu durumlarda, farklı referans varlıkların birbirleri ile korelasyonu yüksek olur, böylece uzun ve kısa pozisyonların birbirini mahsuplaştırması daha etkili olduğundan daha düşük sermaye yükümlülüğü hesaplanır. Riskin büyük kısmının referans varlığa özgü bileşenle ilgili olduğu durumlarda, uzun ve kısa pozisyonların birbirini mahsuplaştırması daha az etkili olduğundan daha yüksek sermaye yükümlülüğü hesaplanır. Kredi türevleri için tek bir riskten korunma grubu kullanımı farklı endüstrilere ve bölgelere ilişkin kredi türevlerinin sistematik kısmının eşit olarak mahsuplaştırılması anlamına gelir, bu da farklı bölgeler ve endüstrilerde faaliyet gösteren işletmelere ilişkin kredi türevlerinden kaynaklanan risklerin birbirinden olan farkının analiz edilmesini güçleştirir.

29. (1) Hisse senedi türevlerine ilişkin eklenti tutarı hesaplanırken öncelikli olarak aşağıdaki formüle göre efektif nominal tutar hesaplanır. Her bir referans varlık bazında efektif nominal tutar hesaplanırken aynı referans varlığa (tek varlık veya endeks) dayanan tüm hisse senedi türevlerinin birbiri ile tam mahsuplaştırılmasına izin verilir.

$$D_{RV}^{(HS)} = \sum_{i \in RV} \delta_i * d_i^{(HS)} * VF_i$$

(2) Sonrasında bu fıkrada hesaplanan efektif nominal tutar ile denetim otoritesi volatilité faktörü kullanılarak her bir referans varlık için aşağıdaki formüle göre eklenti tutarı hesaplanır.

$$Eklenti_{RV}^{(HS)} = D_{RV}^{(HS)} * DOVF_{RV}^{(HS)}$$

(3) Son olarak her bir referans varlık için hesaplanan eklenti tutarları aşağıdaki formüle göre tek faktörlü model kullanılarak kısmi mahsuplaştırma yapmak suretiyle hisse senedi varlık sınıfı için toplam eklenti tutarı hesaplanır.

$$Eklenti^{(HS)} = [(\sum_{RV} \rho_{RV}^{(HS)} * Eklenti_{RV}^{(HS)})^2 + \sum_{RV} (1 - (\rho_{RV}^{(HS)})^2) * (Eklenti_{RV}^{(HS)})^2]^{0.5}$$

Bu formülasyon hisse senedi varlık sınıfına ilişkin riskin sistematik ve referans varlığa özgü risk bileşenlerine ayrılmasına ve sistematik bileşenin tam mahsuplaştırılmasına ancak referans varlığa özgü bileşenin mahsuplaştırılmasına izin verilmemesine dayanır.

(4) Hisse senedi türevlerine ilişkin denetim otoritesi volatilité faktörü ihtiyatlı bir beta faktörüne dayanır. Bir hisse senedinin betası bu hisse senedinin volatilitésinin piyasa endeksinin volatilitésine oranıdır. (Bir hisse senedine ilişkin betanın 1'den büyük olması bu hisse senedinin volatilitésinin piyasa endeksinin volatilitésinden büyük olması anlamına gelir. Bir hisse senedine ilişkin beta bu hisse senedinin piyasa endeksine dayalı lineer regresyonu yapılarak bulunmaktadır.) Bu fıkra kapsamında eklenti tutarı hesaplanırken bankanın

modellemeye ilişkin varsayımlarda bulunmasına izin verilmez ve bu sebeple bu Bölümün yirmibeşinci fıkrasındaki tabloda belirtilen bir tanesi tek varlık diğeri de endeks için olmak üzere yalnızca iki adet denetim otoritesi volatilité faktörü kullanılır.

30. (1) Emtia türevlerine ilişkin eklenti tutarı hesaplanırken öncelikli olarak aşağıdaki formüle göre efektif nominal tutar hesaplanır. Her bir referans varlık emtia türü bazında efektif nominal tutar hesaplanırken bir riskten korunma grubu (j) içinde yer alan aynı referans varlık emtia türüne (k) dayanan tüm emtia türevlerinin birbiri ile tam mahsuplaştırılmasına izin verilir.

$$D_k^{(E)} = \sum_{i \in T_k^j} \delta_i * d_i^{(E)} * VF_i$$

Bu formülasyonda T_k^j “riskten korunma grubu j” içinde yer alan “referans varlık emtia türü k” anlamına gelir.

(2) Sonrasında bu fıkrada hesaplanan efektif nominal tutar ile denetim otoritesi volatilité faktörü kullanılarak “aynı riskten korunma grubu j” içinde yer alan “aynı referans varlık emtia türü k” için aşağıdaki formüle göre eklenti tutarı hesaplanır.

$$\text{Eklenti } T_k^j{}^{(E)} = D_k^{(E)} * DOVF T_k^j{}^{(E)}$$

(3) Sonrasında “aynı riskten korunma grubu j” içinde yer alan “farklı referans varlık emtia türleri k”ne ilişkin aşağıdaki formüle göre tek faktörlü model kullanılarak kısmi mahsuplaştırma yapmak suretiyle aynı riskten korunma grubu içindeki emtia varlık sınıfları için toplam eklenti tutarı hesaplanır.

$$\text{Eklenti } R_{KGj}{}^{(E)} = [(\rho_j^{(E)} * \sum_k \text{Eklenti } T_k^j{}^{(E)})^2 + (1 - (\rho_j^{(E)})^2) * \sum_k (\text{Eklenti } T_k^j{}^{(E)})^2]^{0.5}$$

Bu formülasyon emtia türüne ilişkin riskin sistematik ve referans varlık emtia türüne özgü risk bileşenlerine ayrılmasına ve sistematik bileşenin tam mahsuplaştırılmasına ancak referans varlık emtia türüne özgü bileşenin mahsuplaştırılmasına izin verilmemesine dayanır.

(4) Son olarak aşağıdaki formüle göre emtia varlık sınıfına ilişkin toplam eklenti tutarı hesaplanır. Toplam eklenti tutarı hesaplanırken 4 farklı riskten korunma grubuna ait eklenti tutarlarının birbirini netleştirilmesine izin verilmez.

$$\text{Eklenti}^{(E)} = \sum_j \text{Eklenti } R_{KGj}{}^{(E)}$$

(5) Bir koruma grubu içerisinde yer alan emtianın bir çok farklı türünün olması bu farklı türler arasındaki baz riskinin göz ardı edilmesine sebep olabilir. Kurum bir koruma grubu içerisinde yer alan aynı emtianın farklı türleri arasındaki baz riskinin göz ardı edilmemesi için bankadan bu emtianın farklı türlerine farklı emtiaymış gibi eklenti tutarı hesaplamasını talep

edebilir. Koruma grupları oluşturulurken, emtianın coğrafik konumu veya kalitesi dikkate alınan kriterler değildir. Örneğin, enerji koruma grubu içerisinde birbirinden çok farklı özellikleri olan petrol, doğalgaz, kömür ve elektrik yer alır.

31. (1) Aynı netleştirme grubuna ilişkin birden fazla marj sözleşmesi olması durumunda, bu netleştirme grubu ilgili marj sözleşmesine göre marj sözleşmesi sayısı kadar alt netleştirme gruplarına ayrılır. Bu ayrıştırma yenileme maliyeti ve potansiyel kredi risk tutarı için ayrı ayrı yapılır.

(2) Aynı marj sözleşmesinin birden fazla netleştirme grubu ile ilişkili olması durumunda, marj sözleşmesine ilişkin yenileme maliyeti, marj sözleşmesine konu netleştirme gruplarının marjsız tüm riskleri toplamından toplam teminat tutarı düşülmek suretiyle aşağıdaki formüle göre hesaplanır.

$$YM_{MS} = \max \left\{ \sum_{NG \in MS} \max (CPD_{NG}; 0) - CTD_{MS}; 0 \right\}$$

Bu formülde

CPD_{NG} = Aynı marj sözleşmesi ile ilişkili aynı netleştirme grubu kapsamına giren işlemlerin teminatlar dikkate alınmadan önceki cari piyasa değerini,

CTD = Aynı marj sözleşmesi ile ilişkili tüm netleştirme gruplarının toplamı için alınan teminatların indirim oranı uygulandıktan sonraki net cari piyasa değerini

ifade eder.

(3) Aynı marj sözleşmesinin birden fazla netleştirme grubu ile ilişkili olması durumunda, marj sözleşmesine ilişkin potansiyel kredi risk tutarı, her bir netleştirme grubunun marjsız olduğu varsayımı ile hesaplanacak potansiyel kredi risk tutarlarının aşağıdaki formüle göre toplanması suretiyle bulunur.

$$PKT_{MS} = \sum_{NG \in MS} PKT_{NG}^{\text{marjsız}}$$

İKİNCİ BÖLÜM

İçsel Model Yöntemi

1. (1) Kredi riskine esas tutarın hesaplanması için gerek Standart Yaklaşımı gerekse İçsel Derecelendirmeye Dayalı (İDD) Yaklaşımları kullanan bankalar içsel model yöntemi (İMY) kullanabilmek için izin alabilmek amacıyla Kuruma başvurabilirler. İzin başvurusunda bulunan ve bu bölüm kapsamında belirtilen şartları sağlayan bankalar, Birinci Kısımın İkinci

Bölümünün ikinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen işlemler hariç olmak üzere, KKR'ye maruz tüm pozisyonları için İMY'yi kullanırlar. Bununla birlikte bankalar, içsel model yöntemini yalnızca Birinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen işlemler için ya da yalnızca Birinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (b), (c) ve (ç) bentlerinde belirtilen işlemler için ya da Birinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) ilâ (ç) bentlerinde belirtilen işlemler için risk tutarını hesaplamak amacıyla İlk Kısım Birinci Bölüm yedinci fıkrada belirtilen netleştirmeye ilişkin usul ve esasların sağlanması kaydıyla İMY'yi kullanabilir. Banka, bu işlemlere ilişkin olarak büyüklük ve risklilik açısından önemli olmayan riskler hariç olmak üzere tüm pozisyonları için İMY'yi uygular.

(2) Bankalar, Birinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) ilâ (ç) bentlerinde belirtilen işlemler için kullandıkları yöntemden bağımsız olarak, Birinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen işlemlere yönelik risk tutarını hesaplamak için bu Ek'te belirtilen üç yöntemden herhangi birini kullanabilir. İDD yaklaşımlarını kullanmak için izin alan Bankalar, Birinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen işlemlerin önemlilik düzeyine bakılmaksızın, bu işlemlere ilişkin olarak Yönetmeliğin 4 ila 7 nci maddelerinde belirtilen Standart Yaklaşımındaki risk ağırlıklarını kalıcı olarak kullanmayı tercih edebilir.

(3) Bankaların İMY'yi uygulamak için bu bölümde açıklanan koşullara uyması gerekir.

2. İMY'ye geçiş sürecinde, Birinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) ilâ (d) bentlerinde belirtilen farklı işlem tipleri için aşamalı uygulama yapılabilir ve bu işlem tipleri için İkinci Kısım Birinci Bölümde tanımlanan SYY-KTKR'yi kullanabilir. Banka, İMY'ye geçiş sürecine ilişkin bir planı Kuruma sunmakla yükümlüdür.

3. Birinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) ve (d) bentlerinde belirtilen işlem tipleri için aynı grup altında yer alan ortaklıklar için SYY-KTKR kullanılabilir.

4. İMY kullanım izni bulunan bir banka, Kurumun onayıyla ve haklı bir sebep gösterdiği durumlar ile iki ve üçüncü fıkralarda belirtilen istisnalar haricinde ve büyüklük ve risklilik açısından önemli sayılan riskler için tekrar İkinci Kısım Birinci Bölümde belirlenen SYY-KTKR'yi kullanamaz. Bankanın Kuruma daha az gelişmiş bir yöntemle geçilmesinin sermaye arbitrajı yaratmadığını göstermesi gerekir. Bu Bölümde belirtilen koşullara uyulmadığı takdirde, banka Kurumca uygun görülecek bir plan dahilinde uyumun tekrar sağlanması amacıyla yönelik bir rapor sunar ya da bu koşullara uymamasının etkilerinin önemsiz düzeyde olduğunu kanıtlar.

Risk tutarı

5. Risk tutarı, netleştirme grubu seviyesinde ölçülür. Model, netleştirme grubunun gerçeğe uygun değerinde, faiz oranı ve döviz kurları gibi piyasa değişkenlerindeki değişimlere isnat edilebilen değişimlere ilişkin tahmini dağılımı belirler. Model, böylelikle piyasadaki değişiklikleri dikkate alarak her bir netleştirme grubu için gelecek dönemlere ait risk tutarını hesaplar. Model, teminatlandırılmış varlıklar için teminat değerinde gelecekte oluşabilecek hareketleri de içerebilir.

6. Bankalar, İMY için öngörülen nicel, nitel ve veri koşullarının teminat için karşılanması halinde, netleştirme grubunun gerçeğe uygun değerindeki değişikliklerin tahmin dağılımlarına, Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğin 9 uncu ve 10 uncu maddeleri uyarınca kabul edilebilir teminatlar ve bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin onuncu fıkrası çerçevesinde kabul edilen teminatları da dâhil edebilir.

7. Risk tutarının hesaplanmasında, bankanın teminatı dikkate aldığı durumlarda, bu teminat THK'nın değerinin belirlenmesinde dikkate alınmaz, diğer bir ifadeyle bu durumlarda banka teminatsız THK kullanacaktır.

8. Karşı taraf kredi riskine maruz tutarları için İMY kullanan bankalarda, karşı taraf kredi riski sermaye yükümlülüğü aşağıda belirtilen tutarlardan büyük olanıdır:

a) Bu risk tutarları için cari piyasa verisi kullanılarak hesaplanan EBPRT'nin baz alındığı sermaye yükümlülüğü (Üçüncü Kısım uyarınca hesaplanan KDA sermaye yükümlülüğü hariç)

b) Bu risk tutarları için İMY'nin kullanıldığı tüm karşı taraf kredi riskleri için tutarlı tek bir stres kalibrasyonunun kullanılarak hesaplanan EBPRT'nin baz alındığı sermaye yükümlülüğü.

(a) ve (b) bentlerinde belirtilen tutarlardan büyük olanı belirlenirken, bu karşılaştırma karşı taraf bazında değil toplam portföy bazında yapılır. Söz konusu stres kalibrasyonunun tüm karşı tarafları içeren portföy üzerine uygulanan tutarlı bir stres kalibrasyonu olması gerekir.

9. Banka İMY'yi kullanırken tek bir tür model kullanmak zorunda değildir. İlgili fıkralar içsel modeli bir simülasyon modeli gibi tarif etmektedir ancak analitik modeller de Kurum'un onayı alındığı, tüm önemli risklere uygulandığı ve diğer operasyonel şartları sağladığı taktirde kullanılabilir.

10. Ellidokuz ve atmışıncı fıkralar kapsamında spesifik ters eğilim riskine maruz kaldığı bariz bir şekilde belirlenen karşı taraflar hariç, risk tutarı, Alfa(α) değeri ile EBPRT'nin çarpılması suretiyle hesaplanır:

$$\text{Risk tutarı} = \alpha \times \text{EBPRT}$$

Bu denklemde:

Alfa (α) değeri 1,4 olarak dikkate alınır. EBPRT; faiz oranları, döviz kurları vb. piyasa riski faktörlerinin olası gelecek değerleri esas alınarak gelecekte bir t zamanındaki ortalama BRT'nin tahmin edilmesiyle hesaplanır. Model, BRT değerini gelecekteki t1, t2, t3 gibi zaman serileri için tahmin eder.

11. EBRT, aşağıdaki denklemle tekrarlanarak hesaplanır.

$$EBRT_{t_k} = \text{maksimum} (EBRT_{t_{k-1}}; BRT_{t_k})$$

Bu denklemde:

Cari tarih t_0 olarak gösterilir ve $EBRT_{t_0}$ cari risk tutarına eşittir.

12. Bu hesaplamada, EBPRT, gelecekteki riskin birinci yılı boyunca bulunacak ortalama EBRT değeridir. Netleştirme grubu içindeki tüm sözleşmelerin vadesi bir yıldan kısa ise; BPRT, netleştirme grubu içindeki tüm sözleşmelerin vadesi gelene kadar BRT'lerin ortalama değeridir. EBPRT, EBRT'nin ağırlıklı ortalaması olarak aşağıdaki denklemle hesaplanır.

$$EBPRT = \sum_{k=1}^{\min(1 \text{ yıl; vade})} EBRT_{t_k} * \Delta t_k$$

Bu denklemde:

$\Delta t_k = t_k - t_{k-1}$ ağırlıkları, gelecek riskin zaman içinde eşit aralıklı olmayan tarihlerde hesaplanmasına imkan verir.

13. BRT veya azami risk tutarı, dağılımın leptokurtosis şeklini aldığı risk tutarı dağılımının normal olmadığı durumlar da göz önünde bulundurulacak şekilde hesaplanır.

14. Kurum, bankanın karşı taraf kredi riskine maruz pozisyonları için daha yüksek bir alfa katsayısı belirleyebilir. Daha yüksek bir alfa katsayısı gerektiren durumlar, belirli karşı taraflara yoğunlaşılması, genel ters eğilim riskine yüksek derecede maruz kalınması, karşı tarafların piyasa değerleri arasında yüksek korelasyon bulunması ve bankaya özgü KKR'ye ilişkin diğer özellikler olabilir. Bankalar, tüm karşı taraflar için yukarıdaki denkleme göre hesaplanan risk tutarından daha ihtiyatlı bir risk tutarı da hesaplayabilirler. Kurum, alfa değerinin ya da İMY'e göre hesaplanan risk tutarının karşı taraf kredi riskine ilişkin risk tutarını makul şekilde göstermediğine kanaat getirirse gerekli tedbirleri alır. Bu tedbirler, bankadan tahminlerinin gözden geçirilmesinin talep edilmesi, daha yüksek alfa ve risk tutarı uygulanmasının istenmesi ya da bankanın İMY kullanmasına izin verilmemesi olabilir.

α katsayısının içsel tahmini

15. Onuncu fıkra hükümleri dikkate alınmaksızın, 1,2'den az olmamak üzere bankalar kendi α tahminlerini kullanabilirler; burada " α " değeri, karşı taraf kredi riskinin tam simülasyonundan elde edilen ekonomik sermaye gereksiniminin (pay) BPRT kullanılarak hesaplanan ekonomik sermaye gereksinimine (payda) oranına eşittir. Bu hesaplamada BPRT sabit bir kullanılmış kredi tutarı olarak dikkate alınır. Banka, BPRT'nin içsel tahminine ilişkin tüm şartları karşıladığını ve bu oranın payında, α içsel tahminlerinin, karşı tarafların temerrüdünün birbirleri ile olan korelasyonu ya da bu temerrütlerin piyasa riski ile olan korelasyonu gibi işlemlerin veya portföylerin gerçeğe uygun değer dağılımının karşı taraflar arasındaki bağımlılığının önemli kaynaklarını kapsadığını gösterir. α için yapılan içsel tahminlerde, portföylerin çeşitliliği de dikkate alınır.

16. Banka, α 'nın payını ve paydasını, kullanılan modelleme metodolojisine, parametre özelliklerine ve portföy kompozisyonuna göre tutarlı bir tarzda hesaplar. Kullanılan yaklaşım, 28.06.2012 tarihli ve 28337 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bankaların İç Sistemleri

Hakkında Yönetmelik'te belirtilen içsel sermaye yeterliliği değerlendirme süreci (ISEDES) sonucunda belirlenir. Kullanılan yaklaşıma ilişkin yazılı uygulama usul ve esaslarının bulunması ve yaklaşımın bağımsız validasyona tâbi tutulması zorunludur. Banka yaptığı tahminleri en az üç ayda bir, portföy kompozisyonunun zaman içinde değişmesi halinde ise daha sık aralıklarla, değerlendirir. Bankalarca model riski de göz önünde bulundurulur. Kurum, model kurulumundaki hatalar nedeniyle alfa tahmininde oluşabilecek farklılıkları dikkate alır.

17. Uygun olduğu hallerde α tahminleri yapılırken, piyasa ve kredi risklerinin ortak simülasyonunda kullanılan piyasa riski faktörlerinin volatiliteleri ve korelasyonları ; ekonomik gerileme/daralma döneminde ilgili volatiliteler ve korelasyonlarda meydana gelmesi olası artışları yansıtacak şekilde kredi riski faktörüne uyarlanırlar. İçsel alfa tahminleri, karşı taraflara olan yoğunlaşmayı da dikkate alır.

18. Netleştirme grubuna dâhil en uzun vadeli sözleşmenin başlangıç vadesi bir yıldan fazla ise efektif vadenin hesaplanmasında Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ'in ekinde yer alan EK-1'in İkinci Bölümünün onyedinci fıkrasında yer alan formül kullanılır.

19. Netleştirme grubuna dahil bütün sözleşmelerin başlangıç vadeleri bir yıldan kısa ise efektif vade, Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ'in ekinde yer alan EK-1'in İkinci Bölümünün onsekizinci fıkrası uyarınca hesaplanır.

Marj sözleşmesine konu netleştirme grupları için risk tutarı

20. Marj sözleşmelerinin gerektirdiği yüksek düzeyli kompleks modelleme teknikleri ile BPRT'yi modelleyemeyen ancak marj sözleşmelerini dikkate almaksızın BPRT'yi modelleyebilen bankalar, yirmiikinci fıkrada açıklandığı şekilde sadece günlük olarak tekrar marjlama ve piyasa fiyatıyla değerlemeye tabi teminat marjlı karşı taraf riskler için aşağıdaki metodları kullanabilir. Söz konusu metod, marj sözleşmesinin konu edildiği karşı taraf riski için yaklaşık EBPRT değerini verir ve bu değer aşağıdaki değerlerden küçük olana eşittir.

a) Günlük değerlendirme ve marjlama süreci veya cari risk tutarından bağımsız olarak tutulan teminatlar ile tutulan veya karşı tarafa gönderilen marjlı teminatın dikkate alınmadığı EBPRT'nin toplamı,

b) Riskin marj süresi içinde riskin potansiyel artışını yansıtacak ek değer ile aşağıdaki değerlerden büyük olanının toplamı.

i) Teminat tamamlama işlemine konu olan veya ihtilafli olan teminatlar hariç olmak üzere halihazırda tutulan veya gönderilmiş olan tüm teminatları da içeren cari risk tutarı,

ii) Marj sözleşmesi kapsamında yer alan ancak teminat çağrısı yapılmamış teminatları da içeren en yüksek net risk tutarı. Bu tutar, tüm uygulanabilir eşikleri, asgari transfer tutarlarını, bağımsız tutarları ve marj sözleşmesi kapsamındaki başlangıç teminatını yansıtır.

c) Kurumdan izin alınması koşuluyla BRT ölçütünün hesaplanmasında marjlamamanın etkilerini de dikkate alan modeller için model tarafından hesaplanan BRT ölçütü onbirinci fıkradaki denklemde doğrudan kullanılabilir. Bu izin, ancak modelin BRT'yi tahmin ederken marjlamamanın etkisinin uygun bir biçimde kapsandığının doğrulanması durumunda verilir. BPRT modeli, marjlama etkilerini kapsamak için işlemlere özgü bilgileri de içerir. Model, cari teminat tutarını ve gelecekte taraflar arasında aktarılacak marjları hesaba katar. Söz konusu model, çift taraflı veya tek taraflı marj sözleşmelerinin niteliğini, teminat tamamlama çağrılarının sıklığını, riskin marj süresini, bankanın kabul etmeye hazır olduğu marjlanmamış risk tutarının asgari risk eşliğini ve asgari transfer tutarını dikkate alır. Model verilen teminatın gerçeğe uygun değerinde meydana gelebilecek değişikliği tahmin eder ve Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ'de belirtilen usul ve esasları dikkate alır.

21. (1) Yirminci fıkranın (b) bendi uyarınca ek değer, riskin marj süresi içinde işlemlerin piyasa değerinin beklenen pozitif değişimidir ($E[\max(\Delta MtM, 0)]$). Teminat değerindeki değişimler, riskin marj süresi boyunca teminat ödemelerinin yapılmayacağı varsayılarak Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğin 42 ila 47 nci maddeleri çerçevesinde standart volatilité ayarlamaları veya içsel tahminlere dayalı volatilité ayarlamalarına göre yansıtılır. Riskin marj süresi yirmiiki ila yirmiyedinci fıkralarda belirtilen minimum sürelerle tabidir.

(2) Bankalar, yirminci fıkrada belirtilen metodun bir yıllık vadeye tabi bütün marj süreleriyle ilgili oluşturduğu tahmini, maruz kalınan cari risklerle uyumlu olup olmadığını geri bildirim testiyle test ederler. Netleştirme grubundaki bazı işlemlerin vadesi bir yıldan kısa ise, ve bu işlemlerin olmaması durumunda netleştirme grubunun risk hassasiyeti daha yüksekse, bu durumun göz önünde tutulması gerekir. Eğer geriye dönük test EBPR'T'nin olması gerekenin altında olduğunu gösterirse, banka kullandığı yöntemin daha muhafazakar olması için gerekli tedbirleri alır. Netleştirme grubu içerisindeki bazı işlemlerin bir yıldan daha az vadelerinin olduğu ve netleştirme grubunun bu işlemler dahil edilmeden daha yüksek risk faktör duyarlılığının olduğu durumlar ayrıca ele alınır. Geriye dönük test ile BPRT'nin daha düşük hesaplandığının tespit edildiği durumlarda banka metodu daha muhafazakar hale getirmek (risk faktörü hareketlerini yükseltmek gibi) için gerekli önlemleri alır.

22. Marj sözleşmesine konu risk tutarları modellenirken, günlük değerlendirme veya günlük yeniden marjlamaya tabi olan işlemlerde riskin marj süresi aşağıda belirtilen sürelerden az olamaz.

a) Sadece repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri ile kredili menkul kıymet işlemlerini içeren netleştirme grupları için 5 iş günü,

b) Diğer tüm netleştirme grupları için 10 iş günü.

23. Aşağıda belirtilen durumlarda, yirmiikinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen süreler yerine bu fıkrada belirtilen asgari süreler geçerlidir.

a) Herhangi bir çeyrek yıl diliminin herhangi bir zamanında toplam işlem sayısının 5.000'in üzerinde olduğu netleştirme grupları için, riskin marj süresi bir sonraki çeyrek yıl dilimi için 20 iş gününden az olamaz.

b) Likit olmayan bir teminat veya yenilenmesi kolay olmayan bir türev işlem den herhangi birini içeren bir veya birden fazla işlemin yer aldığı netleştirme grupları için riskin marj süresi 20 iş gününden az olamaz.

24. Yirmiüçüncü fıkranın (b) bendinin uygulanmasında, teminatın likit olmayan bir teminat olduğunun veya türev işlemin yenilenmesi kolay olmayan bir türev işlem olduğunun belirlenmesinde, stres piyasa koşullarında bir karşı tarafın piyasayı etkilemeden veya teminat için indirim veya türev işlem için prim yansıtmadan, iki ya da daha az gün içerisinde birden fazla fiyat kotasyonları elde edilebildiği devamlı aktif bir piyasanın olup olmamasına bakılır. Likit olmayan işlemlere örnek olarak günlük değerlemeye tabi tutulmayan işlemler ile gerçek değerinin belirlenmesinde, piyasada belirlenmemiş girdilerin yer aldığı modeller kullanılan işlemler verilebilir.

25. Bankalar işlemlerin veya teminat olarak tutulan menkul kıymetlerin belirli bir karşı tarafta yoğunlaşmasını ve anılan karşı tarafın aniden piyasadan çekilmesi durumunda anılan işlem veya menkul kıymetleri ikame edip edemeyeceklerini dikkate alırlar.

26. Eğer banka bir netleştirme grubu veya bir karşı taraf için birbirini izleyen iki çeyrek yıl diliminde, yirmiiki ve yirmiüçüncü fıkralarda belirtilen riskin marj süresinden daha uzun süren ikiden fazla teminat tamamlama ihtilafı yaşarsa, izleyen iki çeyrek yıl dilimi için yirmiiki ve yirmiüçüncü fıkralarda belirtilen riskin marj süresinin en az iki katı kadar bir süreyi riskin marj süresi olarak kullanır.

27. Yeniden marjlama periyodunun N gün olması durumunda, riskin marj süresi, yirmiiki ve yirmiüçüncü fıkralarda belirtilen riskin marj süresi F olmak üzere, aşağıdaki formülle bulunur.

$$\text{Riskin marj süresi} = F + N - 1$$

28. Eğer içsel model, marjlamanın netleştirme grubunun piyasa değerindeki değişimleri üzerindeki etkisini içeriyorsa, riskin para birimi ile aynı para biriminde olan nakit teminatlar hariç olmak üzere diğer teminatları, repo işlemleri, menkul kıymet ve emtia ödünç verme veya ödünç alma işlemleri ve kredili menkul kıymet işlemlerine ilişkin risk tutarı hesaplamalarında risk ile beraber modellenir.

29. Eğer banka, teminatları risk tutarı ile beraber modelleyemiyorsa para birimi ile aynı para biriminde olan nakit teminatlar hariç olmak üzere diğer teminatları türev işlemlere ilişkin risk tutarı hesaplamalarında, Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ uyarınca kapsamlı finansal teminat yönteminde belirtilen standartları sağlayan içsel tahminlere dayalı volatilité ayarlaması yaklaşımı veya standart volatilité ayarlamaları yaklaşımı kullanılmadıkça dikkate alamaz.

30. İçsel model yaklaşımını kullanan bankalar, teminat anlaşmasının karşı tarafın kredi değerliliğinin düşmesi durumunda teminat alınmasını gerektiren bir hüküm içermesi halinde, risk tutarının bu nedenle azaltılmasının etkisini modellerinde dikkate alamazlar.

Karşı taraf kredi riski yönetimi – politika, süreç ve sistemler

31. (1) Bir kredi riski türü olduğundan, karşı taraf kredi riskinin değerlendirilmesi sürecinde, stres testi, kredi riski azaltım teknikleriyle bağlantılı artık risk ve kredi konsantrasyonuna ilişkin düzenlemelere uygun hareket edilir.

(2) Banka, aşağıdaki unsurları içeren bir karşı taraf kredi riski yönetim altyapısı kurar ve devamlılığını sağlar:

a) Karşı taraf kredi riskinin tanımlanması, ölçülmesi, yönetilmesi, onaylanması ve içsel olarak raporlanmasını sağlayacak politika, süreç ve sistemler.

b) Politika, süreç ve sistemlere uyumluluğu temin edecek uygulama usul ve esasları.

(3) Bu politika, süreç ve sistemlerin, kavramsal olarak sağlam olması, bütünlük içinde uygulanması ve yazılı olması gerekir. Buna ilişkin dokümantasyonda, karşı taraf kredi riski hesaplamalarında kullanılan ampirik tekniklere ilişkin açıklamalara yer verilir.

32. Otuzbirinci fıkra uyarınca gerekli olan karşı taraf kredi riski yönetim altyapısı karşı taraf kredi riskiyle bağlantılı piyasa ve likidite riskleri ile yasal ve operasyonel riskleri dikkate alır. Anılan altyapı, bankanın özellikle aşağıda belirtilen prensiplere uyumunu sağlar.

a) Banka, karşı tarafın kredi değerliliğini incelemeyen anılan karşı tarafla herhangi bir işleme giremez.

b) Banka takas ve takas öncesi kredi risklerini göz önünde bulundurur.

c) Bu riskler, karşı taraf düzeyinde (karşı taraf kredi risklerinin diğer kredi riskleri ile beraber değerlendirilmesi suretiyle) ve banka düzeyinde mümkün olduğu kadar kapsamlı ve geniş bir çerçevede yönetilir.

33. İMY kullanan banka, karşı taraf kredi riski yönetim altyapısının aşağıda belirtilen hususlara ilişkin likidite riskini Kurumu ikna edecek seviyede dikkate almasını sağlar:

a) Olumsuz piyasa şoklarında, değişim teminatı veya diğer marj türleri (başlangıç teminatı ile bağımsız teminatlar gibi) kapsamında gelmesi muhtemel teminat tamamlama işlemleri.

b) Karşı tarafça gönderilen fazla teminatın geri gönderilmesi için muhtemel teminat tamamlama işlemleri.

c) Bankanın kendi dışsal kredi derecelendirme notunun muhtemel düşüşünden kaynaklı teminat tamamlama işlemleri.

Banka, teminatın tekrar kullanımının doğası ve döneminin kendi likidite ihtiyaçları ile uyumlu olmasını sağlar. Bankanın teminatların zamanında gönderilmesi veya teslim alınmasına ilişkin ehliyetini tehlikeye düşürmemesi gerekir.

34. Banka üst yönetimi, karşı taraf kredi riski yönetimine aktif bir şekilde katılmalı ve bunun için yeterli ölçüde kaynak ayırır. Üst yönetimin, kullanılan modelin kısıtları ve varsayımları ile bunların elde edilen çıktının güvenilirliği üzerindeki olası etkileri hakkında, resmi bir süreç yoluyla bilgi sahibi olması gerekir. Üst yönetimin, piyasa şartlarına ve operasyonel risklere ilişkin belirsizlikler ile bunların modele nasıl yansıtıldığı hakkında bilgi sahibi olması gerekir.

35. Kırkıncı fıkranın (b) bendi uyarınca hazırlanan karşı taraf kredi riskine ilişkin günlük raporların, kredi tahsis ve hazine birimlerinin yetkili personel bazında aldığı pozisyonlarda ve bankanın toplam karşı taraf kredi riskinde gerekli azaltımların yapılması amacıyla, bunu sağlayabilecek yeterli kıdem ve yetkiye sahip yöneticiler tarafından gözden geçirilmesi gerekir.

36. Otuzbirinci fıkra uyarınca kurulan karşı taraf kredi riski yönetim altyapısı, içsel kredi ve alım-satım limitleri ile birlikte kullanılır. Limitlerin, zaman içinde tutarlı bir şekilde risk ölçüm modeli ile ilişkilendirilmesi ve kredi tahsis ve hazine birimlerinin yöneticileri ile üst yönetim tarafından iyi anlaşılır olması gerekir. Bankanın risk limitlerinin aşılması durumunda bu aşımın uygun bir yönetim seviyesine raporlanmasını sağlayacak resmi bir süreçte sahip olması gerekir.

37. Karşı taraf kredi riski ölçümü, kredi limitlerinin günlük ve gün içi kullanımının ölçülmesini de içerir. Bankalar, maruz kalınan cari risk tutarını teminatların etkisini dikkate alarak ve almadan ayrı ayrı hesaplar. Bankalar, belirledikleri güven aralığında en yüksek risk tutarını veya potansiyel risk tutarını; portföy ve karşı taraflar bazında hesaplar. Bankalar, risk grupları, sektörler, piyasalar gibi kategorilere ilişkin risk yoğunlaşmalarını dikkate alırlar.

38. Bankalar, düzenli ve katı olarak uygulanacak bir stres testi programı oluşturmalı ve programın sürekliliğini sağlar. Stres testi sonuçlarının, üst yönetim tarafından asgari üç ayda bir olmak üzere periyodik olarak gözden geçirilmesi ve yönetim kurulu veya üst yönetim tarafından karşı taraf kredi riski politikalarının ve limitlerinin belirlenmesinde kullanılması gerekir. Stres testinin belirli hal ve koşullara karşı özel bir riske duyarlılık gösterdiği durumlarda, bu risklerin ihtiyatla yönetilmesi için gereken tedbirler derhal alınır.

Karşı taraf kredi riskine ilişkin organizasyon yapısı

39. İMY kullanan bir banka aşağıdaki birimleri kurar ve bu birimlerin devamlılığını sağlar:

- a) Kırkıncı fıkra ile uyumlu bir karşı taraf kredi riski kontrol birimi.
- b) Kırkbirinci fıkra ile uyumlu bir teminat yönetim birimi.

40. Karşı taraf kredi riski kontrol birimi, aşağıdaki fonksiyonları yürütür ve aşağıda belirtilen gereksinimleri sağlar:

- a) Birim, modelin başlangıç ve periyodik validasyonu dahil olmak üzere, bankanın karşı taraf kredi riskinin yönetim sisteminin oluşturulmasından ve uygulanmasından sorumlu olur.

b) Birim, bankanın risk ölçüm modelinin çıktılarına dayalı günlük raporlar üretir ve analizler yapar. Bu analizler, karşı taraf kredi riski tutarı ile alım-satım limitleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesini içerir.

c) Birim, girilen verilerin bütünlüğünü kontrol eder ve riski tutarı ile kredi limitleri ve alım-satım limitleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesini içeren risk ölçüm modelinin çıktılarına dayalı raporlar üretir ve analiz yapar.

ç) Birimin, riski oluşturan, yenileyen veya alım-satımını yapan birimlerden bağımsız bir birim olması ve yetkisini kötüye kullanmaması gerekir.

d) Birimin, yeterli personele sahip olması gerekir.

e) Birim, bankanın üst yönetimine doğrudan raporlama yapar.

f) Birimin çalışmalarının, bankanın günlük kredi riski yönetim sürecinin ayrılmaz bir parçası olması gerekir.

g) Birimin çalışmalarının, bankanın kredi ve toplam risk profilinin planlanması, izlenmesi ve kontrol edilmesi sürecinin ayrılmaz bir parçası olması gerekir.

41. Teminat yönetim birimi aşağıda belirtilen görev ve fonksiyonları yürütür:

a) Teminat tamamlama işleminin gerekliliği halinde, ihtiyaç duyulacak teminat tutarının hesaplanması ve söz konusu teminat tamamlama işlemine ilişkin olası ihtilafların yönetilmesi ve bağımsız tutar, başlangıç teminatları ve değişim teminatları seviyelerinin doğru bir şekilde günlük olarak raporlanması,

b) Teminat tamamlama işleminin gerçekleştirilmesi için verinin bütünlüğünün kontrol edilmesi ve bunun bankada yer alan diğer tüm ilişkili veri kaynakları ile tutarlı olmasının ve mutabakatının sağlanması,

c) Teminatların yeniden kullanımının büyüklüğü ile bankanın veya teminat gönderilmiş olan ilişkili karşı tarafın haklarında meydana gelen değişikliklerin izlenmesi,

ç) Teminatın tekrar kullanılması durumunda, söz konusu teminatın türü, kredi kalitesi ve vadesi gibi bilgilerin uygun ilgili yönetim birimine raporlanması,

d) Banka tarafından kabul edilen teminatların tür bazında yoğunlaşmalarının izlenmesi,

e) Alınan veya gönderilen teminat türleri, teminat tamamlama işlemlerine ilişkin ihtilaflar hakkında bilgiler dahil olmak üzere teminat yönetim bilgilerinin asgari üçer aylık dönemlerde olmak üzere periyodik olarak üst yönetime olası trendleri de yansıtabilecek şekilde raporlanması.

f) Birimin, yeterli personele sahip olması gerekir.

42. Üst yönetim, banka tarafından zamanında ve doğru bir şekilde teminat tamamlama işleminin yapılması ve karşı tarafların teminat tamamlama işlemlerine zamanında cevap

verilmesiyle bağlantılı operasyonel performansın yeterli bir düzeyde gerçekleşmesini sağlamak amacıyla, otuzdokuzuncu fıkranın (b) bendi kapsamında gerekli olan teminat yönetim birimine yeterli kaynak ayırır. Üst yönetim, anılan birimin teminat tamamlama işlemlerini ve bu işlemlere ilişkin ihtilafları ciddi piyasa krizlerinde dahi zamanında işleme koyacak ve alım-satım hacmi nedeniyle oluşacak yüksek tutarlı ihtilafların sayısını sınırlayacak yeterli personele sahip olmasını sağlar.

Karşı taraf kredi riski yönetim sisteminin gözden geçirilmesi

43. Banka, karşı taraf kredi riski yönetim sistemlerini iç denetim süreçleri aracılığıyla düzenli olarak bağımsız gözden geçirmeye tabi tutar. Yılda en az bir defa yapılması gereken söz konusu denetim, kırk ve kırkbirinci fıkralar uyarınca gerekli karşı taraf kredi riski kontrol ve teminat yönetim birimlerinin faaliyetleri ile asgari olarak aşağıda belirtilen hususları kapsar.

a) Otuzbir ila kırkikinci fıkralar uyarınca gerekli olan karşı taraf kredi riski yönetim sistemine ilişkin dokümantasyon ile süreçlerin yeterliliği,

b) Otuzdokuzuncu fıkranın (a) bendi uyarınca kurulması gerekli olan karşı taraf kredi riski kontrol biriminin organizasyon yapısı,

c) Otuzdokuzuncu fıkranın (b) bendi uyarınca kurulması gerekli olan teminat yönetim biriminin organizasyon yapısı,

ç) Karşı taraf kredi riski ölçümlerinin günlük risk yönetimi ile ilişkilendirilmesi,

d) Ön ve arka ofis personelinin kullandığı risk fiyatlandırma modelleri ve değerlendirme sistemlerine ilişkin onay süreci,

e) Karşı taraf kredi riski ölçüm sürecinde meydana gelen önemli değişikliklerin validasyonu,

f) Risk ölçüm modelinde karşı taraf kredi riskinin ne ölçüde dikkate alındığı,

g) Yönetim bilgi sistemlerinin bütünlüğü,

ğ) Karşı taraf kredi riski verilerinin güvenilirliği ve tamlığı,

h) Teminat ve netleştirme anlaşmalarının hükümlerinin risk tutarı ölçümlerine doğru yansıtılıp yansıtılmadığı,

ı) İlgili veri kaynaklarının bağımsızlığı da dahil, modellerde kullanılan veri kaynaklarının tutarlılığının, güvenilirliğinin ve zamanında ulaşılabilirliğinin teyidi,

i) Volatilité ve korelasyon varsayımlarının doğruluğu ve uygunluğu,

j) Değerleme ve risk tutarı hesaplamalarının doğruluğu,

k) Modelin doğruluğunun yetmişyedinci fıkroda belirtildiği şekilde geriye dönük testler kullanılarak sık aralıklarla teyidi,

1) Karşı taraf kredi riski kontrol birimi ile teminat yönetim biriminin yasal gereksinimlere uyumu.

BPRT Modelleri için Operasyonel Şartlar

44. Yasal sermaye gereksinimini hesaplamak amacıyla KKR kaynaklı BPRT'yi hesaplamak için bankalar aşağıda sıralanan operasyonel şartları sağlar. Bu şartlar; KKR yönetimine ilişkin nitel standartlar, kullanım testi, stres testi, ters eğilim riskinin tespiti ve iç kontrollerdir. Banka, bu bölümün onüç, otuzbir, otuziki, otuzdört, otuzaltı, otuzyedı, otuzsekiz, kırküş, atmışsekiz ve yetmişbirinci fıkralarında belirtilen şartlar dahil üzere Kurum'a Karşı Taraf Kredi Riskinin Yönetimine İlişkin Rehber'e uyum sağladığını gösterir.

Kullanım Testi

45. EBPRT hesaplamalarında kullanılan modelin ürettiği risk tutarı dağılımı, bankanın günlük karşı taraf kredi riski yönetim sürecine dahil edilir. Modelin çıktıları; bankanın kredi onaylama, karşı taraf kredi riski yönetimi, sermayenin birim ve faaliyet bazında tahsisi ve kurumsal yönetim süreçlerinde belirleyici olur. Sadece içsel model metotlarına yeterlilik kazandırmak için oluşturulan ve uygulanan modeller ve tahminler kullanılmaz. İçsel model kullanımına onay verilebilmesi için Kuruma yapılacak başvurularda BPRT ölçümlerinde esas alınan risk tutarı dağılımını hesaplamada kullanılan modelin bu bölümde belirtilen asgari kriterlere uygunluğunun ve söz konusu modelin, asgari bir yıldır kullanılmakta olduğunun ispatı gerekir.

46. Karşı taraf kredi riski tutarlarının dağılımının belirlenmesinde kullanılan model; karşı taraf kredi riskinin tanımlanması, ölçülmesi, yönetimi, onaylanması ve içsel raporlama süreçlerini kapsayan karşı taraf kredi riski yönetim çerçevesinin bir parçasıdır. Karşı taraf kredi riski yönetim çerçevesi, kredi limiti kullanımlarının ölçümünü, karşı taraf kredi riskinin diğer kredi riskleriyle birlikte ele alınmasını ve sermayenin birim ve faaliyet bazında tahsisini de içerir. Bankalar, BPRT'ye ek olarak cari risk tutarlarını da ölçer ve yönetir. Uygun hallerde, cari risk tutarları teminatların etkisi alınmadan ve alınarak ayrı ayrı hesaplanır. BPRT'nin hesaplanmasında, kullanılan modelin ürettiği risk tutarı dağılımını esas alan azami risk tutarı gibi karşı taraf kredi riski ölçütlerinin de kullanılması halinde, kullanım testinin usulünce yapılmış olduğu kabul edilir.

47. Karşı taraf kredi riski hesaplamalarının daha az bir sıklıkla yapılmasının uygun olduğunun ispat edildiği durumlar hariç, bankalarca BRT'nin günlük bazda hesaplanmasına yönelik gerekli sistemler tesis edilir. Bankalar, BRT'yi, sözleşmelerin vadesini ve gelecek nakit akışlarının zamanını doğru biçimde yansıtan bir zaman dilimi için ve maruz kalınan risklerin kompozisyon ve büyüklüğüne uygun şekilde hesaplar.

48. Risk tutarı, sadece bir yıllık bir zaman dilimi için değil, netleştirme grubu içindeki tüm sözleşmelerin vadesini kapsayacak bir zaman dilimi için hesaplanır, izlenir ve kontrol edilir. Bankalar, bir yıldan uzun süreli karşı taraf riskinin tanımlanması ve kontrolü için uygun yöntemlere sahip olur. Risk tutarlarına ilişkin artış tahminleri, sermaye gereksinimi içsel değerlendirme sürecinde girdi olarak dikkate alınır.

Stres Testi

49. Bankalar, karşı taraf kredi riskine ilişkin sermaye yeterliliği değerlendirmelerinde kullanılmak üzere düzenli olarak ayrıntılı bir stres testi süreci yürütülür. Stres testi sonuçları, BPRT ölçümüyle karşılaştırılırve İSEDES çerçevesinde dikkate alınır.

50. Stres testi, bankanın kredi riski tutarlarını olumsuz etkileyebilecek olası olayları veya ekonomik koşullarda meydana gelebilecek değişiklikleri ve bankanın bu değişikliklere dayanıklılığının değerlendirilmesini içerir. Buna örnek olarak, ekonomik ve endüstriyel daralma, piyasa hareketleri ve likiditenin azalması verilebilir. Bankanın karşı taraf kredi riski için kapsamlı bir stres testi programı olmalıdır. Stres testi programı her bir karşı taraf seviyesinde karşı taraf riski oluşturan tüm işlem ve toplam riskleri, düzenli stres testi uygulamaya imkan verecek şekilde yeterli bir zaman ölçeğinde kapsar.

51. Bankalar, bütün karşı taraflar için faiz oranı, kur, hisse senedi, kredi faiz farkları ve emtia fiyatları gibi temel piyasa riski faktörlerinin belirli bir yöne olan duyarlılıklarındaki yoğunlaşmaların ortaya çıkarılması ve gerektiğinde bu yoğunlaşmaların düşürülmesini sağlamak amacıyla en az ayda bir olmak üzere stres testi yürütür. Tek faktörlü, çok faktörlü ve önemli yönsel olmayan riskleri içeren risk stres testleri ile risk tutarı ve kredi değerliliğinin beraber strese tabi tutulması karşı taraf, karşı tarafın risk grubu ve bankanın toplam riski seviyesinde yapılır.

52. (1) Bankalar, en az üç aylık dönemler itibariyle çok faktörlü stres testi senaryoları uygulamalı ve verim eğrisi riski, baz riski dahil olmak üzere önemli yönsel olmayan riskleri değerlendirir. Çok faktörlü stres testleri asgari olarak aşağıda yer alan durumlara ilişkin senaryoları içerir:

- a) Ciddi ekonomik veya piyasa gelişmelerinin olması,
- b) Piyasa likiditesinin önemli oranda düşmesi,
- c) Büyük bir finansal aracı kuruluşun pozisyonlarını tasfiye etmesi.

(2) Strese tabi tutulan piyasa hareketleri karşı tarafın kredi değerlilikleri üzerinde etkili olmaktadır. Bankalar en az üç aylık dönemler itibarıyla, risk tutarı ile karşı tarafın kredi değerliliğinin birlikte hareketini stres testine tabi tutar.

53. Risk faktörlerine uygulanan şokların şiddeti, stres testinin amacıyla tutarlı olur. Stres altında ödeme gücü test edilirken faktörlere uygulanan şoklar, geçmişte yaşanmış olağan dışı piyasa koşullarını yeterli bir şekilde kapsayabilecek ve uç ancak olası stresli piyasa koşullarını yansıtabilecek şiddette olur. Stres testleri kapsamında, bu şokların sermaye, sermaye gereksinimi ve kazançlar üzerindeki etkileri değerlendirilir. Stres testi programı, günlük olarak portföyün izlenmesi, riskten koruma uygulamaları ve yoğunlaşmaların yönetilmesi amacıyla, şiddeti daha düşük ama olasılığı yüksek senaryoları da değerlendirir.

54. Stres testi programı, uygun olduğu ölçüde, önemli düzeyde olumsuz etkiye yol açabilecek uç ama olası senaryoları belirlemek üzere ters stres testlerini dikkate alır, risk faktörlerine karşı, portföyün doğrusal olmayan hareketlerinin sonuçlarını açıklar.

55. Program kapsamında stres testlerinin sonuçları üst yönetime en az üç aylık dönemler itibarıyla düzenli olarak raporlanır. Raporlar ve sonuçlara ilişkin analizler, portföy çapındaki en yüksek karşı taraf seviyesindeki etkiyi, sektör veya bölge bazında portföy içindeki önemli yoğunlaşmaları ve ilgili portföy ve karşı tarafların belirli eğilimlerini kapsar.

56. Üst yönetim, stres testinin bankanın risk yönetimi yapısına ve risk kültürüne entegre edilmesinde öncü rol alır, sonuçların anlamlı olmasını ve karşı taraf kredi riskinin yönetiminde kullanılmasını sağlar. Önemli riskler için stres testi sonuçları bankanın risk iştahını belirleyen rehberler ile karşılaştırılır, aşırı veya yoğunlaşmış risklerin tespit edilmesi halinde, üst yönetim tarafından gerekli tedbirler alınır.

Ters Eğilim Riski

57. Bankalarca, genel ve spesifik ters eğilim riskini önemli oranda artırabilecek risklere gerekli ve yeterli önem verilir.

58. Genel ters eğilim riskini tespit edebilmek amacıyla bankalar, karşı tarafın kredi değerliliğiyle pozitif korelasyona sahip risk faktörlerini tespit etmek için stres testleri ve senaryo analizleri tasarlar. Bu tür test ve analizler, risk faktörleri arasındaki ilişkilerin değişmesine bağlı olarak gerçekleşebilecek şiddetli şok olasılıklarını da içerir. Bankalar, ürün, bölge, sektör veya faaliyetleri ile ilgili diğer kategoriler bazında genel ters eğilim riskini izler. Ters yön riski ve bu riskin yönetilmesine ilişkin atılan adımların üst yönetime ve ilgili komiteye düzenli olarak bildirilir.

59. Bankalar, bir sözleşmenin akdedilmesinde ve sözleşmenin geçerliliğini koruduğu süre boyunca taraf olan her bir gerçek veya tüzel kişi için spesifik ters eğilim riskinin tespit edilmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesine ilişkin uygulama usul ve esasları oluşturur. Spesifik ters eğilim riski tespit edilen karşı tarafların tarafı olduğu sözleşmeler atmışinci fıkra uyarınca dikkate alınır.

60. Bankalar, spesifik ters eğilim riski tespit edilen karşı taraflara ilişkin olarak aşağıdaki prensiplere uygun olarak karşı taraf kredi riski için sermaye yükümlülüğü hesaplar.

a) İhraççı ile karşı taraf arasında hukuki bir bağın bulunduğu ve spesifik ters eğilim riskinin mevcut olduğu finansal araçlar, karşı tarafla yapılan diğer işlemlerle aynı netleştirme grubu içerisine dahil edilmez.

b) İhraççı ile karşı taraf arasında hukuki bir bağın bulunduğu ve spesifik ters eğilim riskinin mevcut olduğu, tek bir referans borçluya ilişkin kredi temerrüt swapları için risk tutarı, ihraççının tasfiye edildiği varsayımı altında dayanak varlığın arta kalan gerçeğe uygun değerindeki tüm beklenen kayıp tutarına eşittir. İDD yaklaşımını kullanan bankalarda bu swap işlemleri için, temerrüt halinde kayıp yüzde yüz olarak dikkate alınır.

c) (b) bendinde bahsi geçen swap işlemleri için, Yönetmeliğin 4 ilâ 7 nci maddeleri uyarınca risk ağırlıklı tutar hesabında kullanılacak risk ağırlığı, ilgili sözleşmenin/işlemin korumasız kısmına uygulanan risk ağırlığıdır.

ç) İhraççı ile karşı taraf arasında hukuki bir bağın bulunduğu ve spesifik ters eğilim riskinin mevcut olduğu, tek bir referans borçluya ilişkin hisse senedi türevleri, bono opsiyonları türünde işlemlerde risk tutarı, dayanak varlığın temerrüde düşmesi varsayımı altındaki işlemin değerine eşittir. Piyasa riski hesabında ilave risk (ilave temerrüt ve kredi değerliliği değişim riski) için sermaye yükümlülüğü hesabı halihazırda bir temerrüt halinde kayıp (THK) tahmini içerdiği için hesaplamalarda THK değeri yüzde yüz olarak alınır.

61. Bankalar, maruz kaldıkları genel ve spesifik ters eğilim riskleri ile bu riskleri yönetmek amacıyla aldıkları önlemlere ilişkin hususları içeren periyodik raporlar hazırlar ve bu raporları üst yönetime ve ilgili komitelere sunar.

Modelleme Sürecinin Tutarlılığı

62. Bankaların sağlaması gereken diğer operasyonel şartlar model girdilerinin (BPRT ölçümünde kullanılan işlem verisi, tarihi piyasa verisi, hesaplama sıklığı ve fiyatlama modelleri) tutarlılığını temin etmeye yönelik iç kontrollerdir. Kullanılan model, ilgili işlemin şart ve özelliklerini zamanında, tam ve ihtiyatlı bir şekilde dikkate alır. İşlem şartları, asgari olarak sözleşmede belirtilen tutarlar, vade, referans varlıklar ile marj ve netleştirmeye ilişkin hükümleri içerir. Söz konusu işlemlerin şart ve özellikleri periyodik denetime tâbi tutulan bir veri tabanında tutulur. Netleştirmeye ilişkin düzenlemelerin tanınması için netleştirmenin yasal açıdan bağlayıcılığının teyit ve temininin hukuk birimince onaylanmış olması ve ilgili verilerin veri tabanına bağımsız bir birim tarafından girilmesi gereklidir. İşlemlerin şart ve özellikleri ile verilerinin modele dahil edilmesi iç denetime tâbi tutulur. Söz konusu şart ve özelliklerin BPRT'ye doğru bir biçimde veya ihtiyatlı bir şekilde yansıtıldığı sürekli olarak kontrol edilir ve doğrulanması amacıyla model ile kaynak veri sistemlerinin teyidinde ilişkin süreçler tesis edilir.

63. Cari risk tutarlarının hesaplanmasında, cari piyasa verileri kullanılır. Bankalar, esas aldıkları stokastik süreçlerde kullanacakları parametreleri (eğilim, volatilité ve korelasyon) oluşturmak için BPRT modellerini tarihsel piyasa verisi veya zımni piyasa verisi kullanarak kalibre edebilir. Tarihsel piyasa verisi kullanan banka en az 3 yıllık tarihsel veri kullanılır. Bu veri en az üç aylık dönemlerde veya piyasa koşullarını yansıtması amacıyla gerektiğinde daha sık güncellenir. Stres kalibrasyonu kullanılarak EBPRT hesaplamak için, banka EBPRT modelini bankanın karşı taraflarının kredi temerrüt faiz farklarına ilişkin bir stres periyodu içeren üç yıllık veri veya bu tür bir stres periyodunu içeren zımni piyasa verisi kullanarak kalibre eder. Bu amaçla bankalar, atmışdört, atmışbeş ve atmışaltıncı fıkralarda belirtilen koşulları taşır.

64. Bankalar, en az üç aylık dönemlerde, bu fıkrada yer alan hesaplamalar için kullandığı stres periyodunun, alım-satım yapılan kredi faiz farklarında bankanın muhatabı olduğu karşı tarafları temsil eden bir örneklem için artırılmış kredi temerrüt swabı veya kredi veya kurumsal bonolar gibi diğer alacakların faiz farklarına ilişkin periyot ile uyumlu olduğunu Kuruma gösterir. Bir karşı taraf için yeterli kredi faiz farkı verisi bulunmadığı durumlarda, anılan karşı taraf bulunduğu bölge, içsel derecelendirme ve faaliyet alanı baz alınarak spesifik bir kredi faiz farkı verisi ile ilişkilendirilir.

65. Tüm karşı taraflar için EBPRT modeli, strese tabi kredi periyodu içerisindeki veriyi içeren tarihsel veya zımni veriden birini kullanır ve bu veriyi EBPRT modelinin mevcut veriye kalibrasyonu için kullandığı metot ile tutarlı bir şekilde dikkate alır.

66. EBPRT'nin stres kalibrasyonunun etkinliğini değerlendirmek amacıyla banka, bankanın maruz kaldığı aynı temel risk faktörlerine hassas yeterli sayıda referans portföyü oluşturur. Bu referans portföylerinin risk tutarı;

a) Üç yıllık stres süresinden elde edilen cari piyasa fiyatları, cari strese tabi volatiliteler, cari strese tabi korelasyonlar ya da diğer ilgili faktörlerin cari değerleri,

b) Üç yıllık stres süresinden elde edilen stres süresi sonundaki piyasa fiyatları, stres süresi sonundaki strese tabi volatiliteler, stres süresi sonundaki strese tabi korelasyonlar ya da diğer ilgili faktörlerin stres süresi sonundaki değerleri

kullanılarak hesaplanır. Kurum, bu referans portföylerinin risk tutarlarının EBPRT'nin stres kalibrasyonundan elde edilen tutarlardan önemli oranda sapması durumunda, bankadan stres kalibrasyonunu düzeltmesini isteyebilir.

67. Model, bir validasyon sürecine tâbi olur. Bu süreç, bankanın politika ve yöntemlerinde açık bir şekilde yer alır. Validasyon süreci, modelin bütünlüğünü sağlamak için gereken testleri içerir ve varsayımların ihlâl edildiği ve BPRT'nin olduğundan düşük gösterilmesine neden olabileceği durumları açıklar. Validasyon süreci, modelin kapsamlılığının incelenmesini de içerir.

68. (1) Bankalar, ilgili riskleri izler ve bu riskler önemli bir düzeye ulaştığında içsel BPRT tahmininin ayarlanması amacına yönelik süreçlere sahip olması gerekir. Bu çerçevede banka:

a) Spesifik ters eğilim riski kapsamındaki risklerini tanır ve yönetir,

b) Bir yıldan sonra artan risk profili gösteren riskler için, bir yıllık BPRT tahminini vade boyunca gerçekleşen BPRT ile periyodik olarak karşılaştırır,

c) Kalan vadesi bir yıldan az olan riskler için, hesaplanan yenileme maliyetini (cari risk tutarını) ve gerçekleşen risk tutarlarını düzenli olarak karşılaştırır ve

bu karşılaştırmaya olanak veren verileri saklar.

(2) Beklenen pozitif risk tutarını tahmin eden içsel model, özellikle de alfayı tahmin etme izni olan bankalar için değerlendirilirken, kurum, portföyün kkr'ye yol açan aşağıda yer alan niteliklerini değerlendirir:

a) Portföyün çeşitliliği (portföyün maruz kaldığı risk faktörlerinin sayısı),

b) Karşı tarafların iflas olasılıkları arasındaki korelasyon,

c) Karşı taraf işlemlerinin sayısı ile yoğunlaşma durumu.

69. Banka, bir işlemi bir netleştirme grubuna dahil etmeden önce, bu işlemin İkinci Kısım Birinci Bölüm yedinci fıkrada belirtilen koşullara uyan yasal açıdan bağlayıcı bir netleştirme sözleşmesi kapsamında yer aldığına doğrulanması amacıyla yönelik sistemlere sahip olur.

70. Karşı taraf kredi riski azaltımında teminat kullanan bir banka, yaptığı hesaplamalarda teminatın etkisini dikkate almadan önce, bu teminatın Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde, hukuki geçerlilik standartlarına uyum sağlamasının doğrulanması amacıyla yönelik sistemlere sahip olur.

Risk yönetim sistemine ilişkin şartlar

71. Banka aşağıda belirtilen şartlara uyum sağlar:

a) Risk Ölçüm Modelleri ile Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğde belirtilen nitel şartları sağlar.

b) Banka, model tarafından oluşturulan risk ölçütlerinin gerçekleşen risk ölçütleriyle karşılaştırılması ve statik pozisyonlardaki hipotetik değişimlerin gerçekleşen değerlerle karşılaştırılmasının yapıldığı bir geriye dönük test programını düzenli olarak yürütür.

c) Banka bir başlangıç validasyonu yapar, karşı taraf kredi riski modelini ve sonuçlarını düzenli olarak gözden geçirir. Validasyon ve gözden geçirme, modelin geliştirilmesinden bağımsız olur.

ç) Bankanın yönetim kurulu ve üst yönetimi, risk kontrol sürecinde aktif bir şekilde yer alır ve kredi riski ve karşı taraf kredi riski kontrolü için yeterli ölçüde kaynak ayrılmasını sağlar. Bu açıdan, otuzdokuzuncu fıkranın (a) bendi uyarınca kurulan bağımsız karşı taraf kredi riski kontrol birimi tarafından hazırlanan günlük raporlar, hazine birimlerinin yetkili personeli tarafından alınan pozisyonlar ile bankanın toplam riskinde gerekli azaltımların yapılması amacıyla, bunu sağlayabilecek yeterli kıdem ve yetkiye sahip yöneticiler tarafından gözden geçirilir.

d) Bankanın içsel risk ölçüm modeli, bankanın günlük risk yönetim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Söz konusu modelin çıktıları da karşı taraf kredi riski profilinin kontrol, izlenme ve planlama sürecinin ayrılmaz parçasıdır.

e) Risk ölçüm sistemi, içsel kredi ve alım-satım limitleri ile birlikte kullanılır. Bu açıdan, limitler, zaman içinde tutarlı bir şekilde risk ölçüm modeli ile ilişkilendirilir ve kredi tahsis ve hazine birimlerinin yöneticileri ile üst yönetim tarafından anlaşılabilir şekilde olur..

f) Banka tarafından risk yönetim sisteminin, temel prensipler ile kullanılacak ampirik yöntemleri içeren risk yönetimi rehberi aracılığı ile iyi dokümanite edilmesi sağlanır, özellikle risk ölçüm sisteminin faaliyetlerine ilişkin olarak yazılı bir içsel politika, kontrol ve prosedür seti bulundurulur ve politikaların uyumunu sağlayacak bir düzen oluşturulur.

g) Bankanın risk ölçüm sistemi iç denetim süreçleri aracılığıyla düzenli olarak bağımsız gözden geçirmeye tabi tutulur. Bu gözden geçirmeye hem alım-satım işlemleri yapan birimlerin

faaliyetleri hem de bağımsız karşı taraf kredi riski kontrol biriminin faaliyetleri dahil edilir.. Tüm risk yönetim sürecinin gözden geçirilmesi en az yılda bir kez olmak üzere düzenli aralıklarla yapılır ve asgari olarak kırküçüncü fıkrada belirtilen hususları içerir.

ğ) Geriye dönük test de dahil olmak üzere, karşı taraf kredi risk modellerinin periyodik validasyonu, modeldeki zayıflıkları gidermeye yönelik adım atmaya sağlayacak düzeyde yetkiye sahip yöneticiler tarafından belli aralıklarla gözden geçirilir.

72. Kurum, yetmişbirinci fıkrada belirtilen şartların ne düzeyde sağlandığını dikkate alarak onuncu fıkrada belirtilen α değerini kullanacaktır. Sadece bu kriterleri tümüyle sağlayan bankalar, onbeşinci fıkrada belirtilen minimum çarpım faktörünü kullanabilecektir.

73. Bankalar, karşı taraf kredi riski modellerinin başlangıç ve periyodik validasyon süreçleri ile model tarafından üretilen risk ölçüt hesaplamalarını, üçüncü bir tarafın aynı analizi veya risk ölçüt hesaplamalarını tekrarlayabilmesine olanak verecek detayda doküman eder. Bu dokümantasyon hangi geriye dönük testin ve periyodik validasyonun hangi sıklıkta yapılacağını, validasyonun veri akışı ve portföyler ile nasıl gerçekleştirildiğini ve kullanılan analizleri açıklar.

74. Bankalar karşı taraf kredi riski modellerini ve risk hesaplamasına dahil edilen modelleri değerlendirecek kriterleri tanımlar ve kabul edilemez performansların nasıl belirlenip, çözümleneceğine ilişkin süreci tanımlayacak yazılı bir politikaya sahip olur.

75. Bankalar karşı taraf kredi riski modeli ve modelin risk ölçütlerinin validasyonu amacıyla, temsili karşı taraf portföylerinin nasıl oluşturulmuş olduğunu tanımlar.

76. Karşı taraf kredi riski modeli ve onun tahmin dağılımlarını üreten risk ölçütlerinin validasyonunda, tahmin dağılımına ilişkin tek bir istatistikten daha fazlası değerlendirilir.

BPRT Modelleri için validasyon koşulları

77. (1) Karşı taraf kredi riski modelleri ile model tarafından üretilen risk ölçütlerinin başlangıç ve periyodik validasyonlarının bir parçası olarak, bankalar aşağıda sayılan şartları karşılar.

a) Bankalar model kullanımına ilişkin Kurumdan izin almadan önce, piyasa risk faktörlerinin hareketlerine ilişkin tarihi verileri kullanarak geriye dönük test yapar. Geriye dönük test farklı başlangıç tarihleri ve farklı piyasa koşullarını içeren en az 1 yıllık birden fazla sayıda tahmin zaman aralıklarını dikkate alır.

b) Bankalar karşı taraf kredi riski modelleri ile modelin risk ölçütlerinin performansını piyasa risk faktör tahminlerinin performansı ile beraber geriye dönük teste tabi tutar. Teminatlandırılmış alım-satımlar için, kullanılan tahmin zaman aralıkları, teminatlandırılmış veya marjlı alım-satım işlemlerine uygulanan riskin marj süresini yansıtır. Söz konusu tahmin zaman aralıkları asgari bir yıllık zaman süresini kapsar.

c) Ortaya çıkan risk tutarları ile tahmin dağılımı arasında büyük farkların oluşması, model ve kullanılan verilerde düzeltilmesi gereken bir sorun olduğunu gösterir. Bu durumlarda,

Kurum, sorunun çözümlenmesine yönelik uygun tedbirlerin alınmasını ve bu iyileştirme sürecinde ek sermaye tutulmasını isteyebilir.

ç) Piyasa risk faktörlerine belli bir senaryo kapsamında geleceğe yönelik olarak uygulanan şoklar vasıtasıyla karşı taraf kredi riskinin hesaplanmasında kullanılan fiyatlama modelleri, başlangıç ve periyodik model validasyonu sürecinin bir parçası olarak test edilir. Söz konusu fiyatlama modelleri, piyasa riskini kısa zaman diliminde hesaplamak için kullanılan modellerden farklı olabilir. Opsiyonlar için kullanılan fiyatlama modelleri, opsiyon değerinin piyasa risk faktörleri ile doğrusal olmayan yapısını dikkate alır.

d) Karşı taraf kredi riski modeli, netleştirme grubu bazında risk tutarlarını toplulaştırmak üzere, işleme özgü bilgileri de dikkate alır. Bankalar bu işlemlerin model içinde uygun netleştirme gruplarıyla eşleştirilmesini sağlamakla yükümlüdür.

e) Temsili karşı tarafa uygulanan statik, tarihsel geriye dönük testler validasyon sürecinin bir parçasıdır. Banka düzenli aralıklarla, gerçek veya hipotetik birden fazla temsili karşı tarafa bu şekilde geriye dönük testler uygular. Bu temsili portföyler, bankanın maruz kaldığı risk faktörleri ve seçilen portföylerin önemli risk faktörlerine olan duyarlılıkları baz alınarak seçilir.

f) Banka, karşı taraf kredi riski modelleri ile modelin risk ölçütlerinin varsayımlarını, aynı risk faktörünün vadeleri arasındaki ilişkinin modellenmesi ve risk faktörleri arasındaki ilişkinin modellenmesi dahil olmak üzere, test etmek için geriye dönük testler uygular.

g) Karşı taraf kredi riski modelleri ile modelin risk ölçütlerinin performansı uygun geriye dönük test uygulamalarına tabi tutar. Geriye dönük test programı, BPRT modelinin risk ölçütlerinin zayıf performansını belirleyebilecek seviyede olur.

ğ) Bankalar karşı taraf kredi riski modelleri ile modelin risk ölçütlerini, içsel modele konu edilen alım-satımların vadesiyle uyumlu zaman aralıkları için valide eder.

h) Periyodik validasyon sürecinin bir parçası olarak, karşı taraf riski hesaplamasında kullanılan fiyatlama modelleri, uygun bağımsız modellerle karşılaştırılmak suretiyle test eder.

ı) Periyodik validasyon, karşı taraf kredi riski modelleri ile modelin risk ölçütlerinin yakın dönem performansına ilişkin bir değerlendirmeyi içerir.

i) Validasyon sürecinin bir parçası olarak, karşı taraf kredi riski modelinin hangi parametrelerinin ne sıklıkla güncelleneceği değerlendirilir.

j) Karşı taraf kredi riski modelinin başlangıç ve periyodik validasyonu, karşı taraf ve netleştirme grubu seviyesinde yapılan hesaplamaların uygunluğunu değerlendirir.

k) Model performansının periyodik olarak değerlendirilmesi, modelin kullanıldığı tüm karşı tarafları kapsar.

(2) Kurumdan önceden izin almak kaydıyla, her bir karşı tarafın risk tutarının hesaplanmasında, EBPRT ile çarpılan α 'nın yerine, daha muhafazakar bir ölçüt kullanılabilir.

Görelî muhafazakarlığın seviyesi, BPRT modelleri için Kurum'dan alınacak ilk izin ve düzenli gözden geçirmeler sırasında Kurum tarafından değerlendirilecektir. Banka muhafazakarlığını düzenli olarak valide eder.

(3) Geriye dönük testin, modelin geçerliliğinin yeterli olmadığını göstermesi durumunda, Kurum, model için verilen izni iptal edebilir veya modelin derhal iyileştirilmesini sağlamak amacıyla yönelik uygun tedbirlerin alınmasını ve bu iyileştirme sürecinde ek sermaye tutulmasını isteyebilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

KDA Riski İçin Sermaye Yükümlülüğü Hesaplaması

BİRİNCİ BÖLÜM

Kapsam

1. Kredi riskine ilişkin risk ağırlıklı kredi tutarlarını azaltmak amacıyla kabul edilebilir olan kredi türevleri hariç, bankalar diğer tüm faaliyetleri sebebiyle taraf oldukları türev işlemlere ilişkin olarak bu Kısım uyarınca KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplar.

2. KDA risk tutarının önemli düzeyde olmadığı bankaya Kurum tarafından belirtilmedikçe muhasebesel olarak gerçeğe uygun değerine göre değerlendirilen repo işlemleri, menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri, kredili menkul kıymet işlemlerine ilişkin KDA risk tutarının önemli düzeyde olduğu varsayılarak bu tür işlemlere ilişkin her tutarda KDA riski karşı taraf kredi riski hesaplamalarına dahil edilir.

3. Bir merkezi karşı tarafla yapılan işlemler KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesabına dahil edilmezler.

İKİNCİ BÖLÜM

Gelişmiş Yöntem

1. Risk Ölçüm Modelleri ile Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğin 4 üncü maddesi uyarınca borçlanma araçlarının faiz oranı riski için spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesabında içsel model kullanmasına Kurumca izin verilen banka, İkinci Kısımın İkinci Bölümünün birinci fıkrası uyarınca karşı taraf kredi riski hesabında dikkate alınacak risk tutarını belirlemede İMY'nin kullanılmasına izin verildiği tüm işlemler için, Dördüncü Bölümünün bir ilâ üçüncü fıkraları uyarınca kabul edilebilir KDA risk korumalarını dikkate alarak, karşı tarafların kredi faiz farklarında meydana gelen değişikliklerin bu işlemlerin tüm karşı taraflarının KDA'ları üzerindeki etkisini modelleyerek KDA riskinden kaynaklı sermaye yükümlülüğü hesaplar. Risk Ölçüm Modelleri ile Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin

Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğin 4 üncü maddesi uyarınca borçlanma araçlarının faiz oranı riski için spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesabında kullanmasına Kurumca izin verilen içsel model kredi faiz farklarındaki değişim riskini doğru bir şekilde ölçme konusunda yetersiz ise, banka KDA riskinden kaynaklı sermaye yükümlülüğünü bu Bölümde belirtilen gelişmiş yöntem yerine Üçüncü Bölümde belirtilen Standart Yönteme göre hesaplar. İçsel model karşı tarafların kredi faiz farklarındaki değişimleri ile sınırlıdır ve KDA'nın, türev ürüne ilişkin referans varlığın, emtianın, döviz kurunun veya faiz oranının değerindeki değişimler dahil diğer piyasa faktörlerindeki değişime duyarlılığını modellemez.

2. Her bir karşı tarafa ilişkin olarak KDA riski için sermaye yükümlülüğü, bankanın KDA'yı belirlemek için kullandığı muhasebesel değerlendirme yönteminden bağımsız olarak aşağıdaki formüle göre hesaplar:

$$KDA = THK_{piyasa} \cdot \sum_{i=1}^T \max \left\{ 0; e^{-\left(\frac{s_{i-1} \cdot t_{i-1}}{THK_{piyasa}}\right)} - e^{-\left(\frac{s_i \cdot t_i}{THK_{piyasa}}\right)} \right\} \cdot \left(\frac{BRT_{i-1} \cdot D_{i-1} + BRT_i \cdot D_i}{2} \right)$$

Yukarıdaki formülde yer alan ifadelerin karşılıkları aşağıdaki şekildedir.

t_i : $t_0 = 0$ olmak üzere, i inci zaman dilimine kalan süredir.

t_T : Karşı taraf ile yapılan netleştirme grupları içerisindeki en uzun sözleşme vadesidir.

s_i : Karşı tarafın KDA'sı hesabında kullanılacak olan t_i zamanındaki karşı tarafın kredi faiz farkıdır. Bir karşı tarafa ilişkin kredi temerrüt swabı faiz farkı bilgisi mevcutsa banka söz konusu faiz farkını kullanır. Böyle bir faiz farkı bilgisi mevcut değilse banka karşı tarafın sahip olduğu derecelendirme notu, bulunduğu sektör ve bölgeyi dikkate alarak muadil bir faiz farkı kullanır.

THK_{piyasa} : Karşı tarafın temerrüdü halinde kayıp yüzdesidir ve karşı tarafın piyasada işlem gören bir enstrümanı mevcutsa söz konusu enstrümanın faiz farkına, böyle bir enstrüman mevcut değilse karşı tarafın sahip olduğu derecelendirme notu, bulunduğu sektör ve bölge dikkate alınarak belirlenen muadil bir faiz farkına dayanır. THK_{piyasa} , Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ ya da İkinci Kısımın İkinci Bölümünün atmışınıcı fıkrasında belirtilen THK dan farklı olarak bankanın içsel tahminine dayanmayan piyasa değerlendirmesine dayalı bir oranı ifade eder.

BRT_i : Birinci Kısımın Birinci Bölümünün ondokuzuncu fıkrasında da belirtildiği üzere, yeniden değerlemenin yapıldığı t_i zamanında karşı taraftan kaynaklanan beklenen risk tutarıdır. Bu hesaplama ilgili karşı taraf için tüm farklı netleştirme gruplarından kaynaklanan risk tutarı dahil edilir ve her bir netleştirme grubunun en uzun vadesi, ilgili netleştirme grubu içerisindeki en uzun vadeli sözleşmenin vadesidir. Marjlı işlemler için BPRT'yi kullanan bankalar, bu işlemler için üçüncü fıkrada belirtilen uygulamayı da gerçekleştirirler.

D_i : $D_0=1$ olmak üzere, t_i zamanında temerrüt riskinden arındırılmış iskonto oranıdır.

Yukarıdaki formülde “max” fonksiyonu ile ifade edilen kısım t_{i-1} ile t_i zamanı arasında gerçekleşmesi muhtemel bir temerrüt için piyasada zımnen oluşan marjinal temerrüt olasılığını ifade eder. Piyasada zımnen oluşan marjinal temerrüt olasılığı gerçek hayatta oluşan temerrüt olasılığını değil teorik olarak belirlenen risk nötral temerrüt olasılığını ifade eder. Bir başka ifade ile piyasada zımnen oluşan marjinal temerrüt olasılığı temerrüde karşı satın alınan korumanın piyasada belirlenen fiyatıdır.

3. Bir karşı taraf ile ilgili olarak KDA için sermaye yükümlülüğü hesabı yapılırken, borçlanma araçlarının spesifik riski hesabında, Risk Ölçüm Modelleri ile Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğin 4 üncü maddesi uyarınca Kurumca onaylanmış modeli kullanan bankaların bu modelin tüm girdilerini aşağıdaki formüllerden uygun olanına dayandırır.

a) Söz konusu model belirli zamanlar için kredi faiz farkı duyarlılıklarına dayanıyorsa, banka her bir kredi faiz farkı duyarlılığını (Yasal KS01) aşağıdaki formüle dayandırır.

$$Yasal\ KS01_i = 0,0001 \cdot t_i \cdot e^{-\left(\frac{s_i \cdot t_i}{THK_{piyasa}}\right)} \cdot \frac{BRT_{i-1} \cdot D_{i-1} - BRT_{i+1} \cdot D_{i+1}}{2}$$

b) Modelde kredi faiz farkının kredi faiz farklarındaki paralel kaymalara olan duyarlılığı kullanılıyorsa, banka aşağıdaki formülü kullanır.

$$Yasal\ KS01_i = 0,0001 \cdot \sum_{i=1}^T \left(t_i \cdot e^{-\left(\frac{s_i \cdot t_i}{THK_{piyasa}}\right)} - t_{i-1} \cdot e^{-\left(\frac{s_{i-1} \cdot t_{i-1}}{THK_{piyasa}}\right)} \right) \cdot \frac{BRT_{i-1} \cdot D_{i-1} - BRT_i \cdot D_i}{2}$$

c) Modelde kredi faiz farklarındaki kaymalar için ikinci derece duyarlılıkların (faiz farkı gaması) kullanması durumunda, gama ikinci fıkradaki formüle dayanılarak hesaplanır.

4. Faaliyetlerinin önemli bir kısmı ile ilgili olarak risk tutarını hesaplamak için İkinci Kısımın İkinci Bölümünün birinci fıkrası uyarınca İMY’yi kullanmaya Kurumca yetkilendirilen ancak küçük portföyleri için İkinci Kısım Birinci Bölümdeki SYY-KTKR’yi kullanan, bununla birlikte Risk Ölçüm Modelleri ile Piyasa Riskinin Hesaplanmasına ve Risk Ölçüm Modellerinin Değerlendirilmesine İlişkin Tebliğin 4 üncü maddesi uyarınca alım satımı yapılan borçlanma araçlarının spesifik riski için piyasa riski RMD modelini kullanmaya Kurumca yetkilendirilen banka, Kurum iznine tabi olarak, İMY’yi kullanmadığı netleştirme gruplarından kaynaklanan KDA riski için sermaye yükümlülüğünü ikinci ve üçüncü fıkralar uyarınca hesaplayabilir. Bu

izin, sadece İkinci Kısım Birinci Bölümdeki SYY-KTKR'yi kullanan bankalara sınırlı sayıdaki küçük portföy için verilir.

5. Dördüncü fıkrada yer alan hesaplamada ve İMY'nin BRT profili üretmediği durumda banka, aşağıda yer alan iki unsuru dikkate alır:

a) Sabit bir BRT profili oluştuğunu kabul eder.
b) BRT'yi, aşağıdakilerden büyük olanına eşit bir vade için İkinci Kısımın Birinci Bölümündeki SYY-KTKR'ye göre hesaplanan risk tutarına eşitler.

1) Netleştirme grubunda yer alan en uzun vadenin yarısı,
2) Netleştirme grubunda yer alan tüm işlemlerin nominal değerleri kullanılarak hesaplanan ağırlıklı ortalama vade.

6. KDA riski için sermaye yükümlülüğü, strese tabi RMD dahil ancak ilave risk sermaye yükümlülüğü hariç olmak üzere hem genel hem de özel kredi faiz farkı riskleri için gerekli sermaye yükümlülüklerinden oluşur. Bankalar KDA için sermaye yükümlülüğünü, strese tabi ve strese tabi olmayan RMD'nin toplamı olarak belirleler. Söz konusu yükümlülük aşağıdaki şekilde hesaplanır:

a) Strese tabi olmayan RMD hesaplanırken, BRT için cari parametre kalibrasyonları kullanılır.

b) Strese tabi RMD hesaplanırken, İkinci Kısımın İkinci Bölümünün atmışüçüncü fıkrasında yer alan stres kalibrasyonu kullanılarak belirlenen karşı tarafın gelecekteki BRT profilleri kullanılır. Kredi faiz farkı parametreleri için stresin uygulanacağı periyot olarak risk tutarının belirlenmesinde kullanılan parametreler için üç yıllık stres periyodu içerisindeki en şiddetli bir yıllık stres periyodu dikkate alınır.

7. Bu bölümde belirtilen hususlarla ilgili olarak Kurum aşağıdaki hususlarda ilave usul ve esaslar belirleyebilir.

a) İkinci fıkrada yer alan hesaplamada kullanılan THK_{piyasa} 'nın belirlenmesi amacıyla muadil faiz farkının nasıl belirleneceğine,

b) Dördüncü fıkrada belirtilen sınırlı sayıdaki küçük portföy ile ilgili olarak sahip olunması gereken portföy büyüklüğü ve portföy sayısı bilgilerine,

c) Kurulca belirlenecek ilave hususlar.

8. KDA için alınan gerekli kriterleri taşıyan riskten korunma araçları da dahil tüm türev işlemlerin karşı tarafları üzerinden teminatlı, teminatsız KDA grupları için ilave KDA risk sermaye yükümlülüğü hesaplanır. Söz konusu yükümlülük bakımından bu yükümlülüğe tabi enstrümanlar ile bankanın bilançosunda yer alan diğer enstrümanlar arasında, aksi belirtilmiş olmadıkça netleştirilme yapılamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Standart Yöntem

1. Karşı taraflarla yaptığı işlemlerden kaynaklanan KDA riski için sermaye yükümlülüğünü İkinci Bölümde açıklanan Gelişmiş Yöntem ile hesaplamayan bankalar her bir karşı taraftan kaynaklanan KDA riski için sermaye yükümlülüğünü, Dördüncü Bölüm uyarınca kabul edilebilir KDA risk korumalarını dikkate alarak, aşağıdaki formüle göre hesaplayacaktır.

$$K = 2,33 \cdot \sqrt{h} \cdot \sqrt{\left(\sum_i 0,5 \cdot w_i \cdot (M_i \cdot TT_i^{toplamlam} - M_i^{koruma} \cdot B_i) - \sum_{ind} w_{ind} \cdot M_{ind} \cdot B_{ind} \right)^2 + \sum_i 0,75 \cdot w_i^2 \cdot (M_i \cdot TT_i^{toplamlam} - M_i^{koruma} \cdot B_i)^2}$$

2. Yukarıdaki formülde yer alan ifadelerin karşılıkları aşağıdaki şekildedir.

a) h : Bir yıllık risk hesaplama dönemi $h=1$.

b) w_i : “i” karşı tarafına uygulanacak ağırlık.

Her bir karşı taraf, yetkili KDK’lar tarafından verilen derecelendirme notlarına göre, aşağıdaki tabloda yer alan altı ağırlıktan biri (w_i) ile eşleştirilir. Karşı tarafın yetkili bir KDK tarafından verilmiş olan bir derecelendirme notunun olmaması durumunda ilgili karşı taraf üçüncü kredi kalitesi kademesinde değerlendirilecektir.

Kredi kalitesi kademesi	Ağırlık (%)
1	0,7
2	0,8
3	1,0
4	2,0
5	3,0
6	10,0

c) $TT_i^{toplamlam}$: “i” karşı tarafından kaynaklanan ve teminatların etkisinin dikkate alınması suretiyle, karşı taraf kredi riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamasında kullanılan İkinci Kısımda yer alan yöntemlere uygun olarak hesaplanan karşı taraf kredi riski tutarı (netleştirme grupları bazında toplayarak).

İkinci Kısım İkinci Bölümde yer alan İMY'yi kullanmayan bir banka için, bir karşı taraftan kaynaklanan toplam karşı taraf kredi riski aşağıdaki faktör kullanılarak iskonto edilecektir.

$$\frac{1 - e^{-0,05.M_i}}{0,05.M_i}$$

ç) B_i : Sadece “i” karşı tarafına ilişkin olarak satın alınan ve KDA riskinden korunulması amacıyla kullanılan tek bir referans borçluya ilişkin kredi temerrüt swaplarının nominal büyüklüğü.

Söz konusu nominal büyüklük aşağıdaki faktör kullanılarak iskonto edilecektir.

$$\frac{1 - e^{-0,05.M_i^{\text{koruma}}}}{0,05.M_i^{\text{koruma}}}$$

d) B_{ind} : KDA riskinden korunma amacıyla satın alınan bir ya da daha fazla endeks kredi temerrüt swabının tüm nominal büyüklüğü.

Söz konusu nominal büyüklük aşağıdaki faktör kullanılarak iskonto edilecektir.

$$\frac{1 - e^{-0,05.M_{\text{ind}}}}{0,05.M_{\text{ind}}}$$

e) w_{ind} : Endeks risk korumalarına uygulanacak olan ağırlık.

Bankalar endeksleri, endeksin ortalama faiz farkını temel alarak belirlenmiş olan altı ağırlıktan (w_i) biriyle eşleştirecektir.

f) M_i : “i” karşı tarafıyla yapılan işlemlerin efektif vadesi.

İkinci Kısım İkinci Bölümde yer alan İMY'yi kullanan bir banka için, M_i , işlemin türüne göre İkinci Kısım İkinci Bölüm onsekizinci fıkrasına göre hesaplanır. Ancak, netleştirme grubu için kalan en uzun vadenin 5 yıldan uzun olması durumunda, Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğin ekinde yer alan EK-1'in İkinci Bölümünün onyedinci fıkrasında belirtilen formülde üst sınır 5 yıl yerine netleştirme grubu için kalan en uzun vade olarak belirlenir.

İkinci Kısımın İkinci Bölümünde yer alan İMY'yi kullanmayan bir banka için M_i , Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlar ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğin ekinde yer alan EK-1'in İkinci Bölümünün onikinci fıkrasının (b) bendi uyarınca hesaplanır. Ancak, M_i ilgili fıkra göre hesaplanırken 5 yıllık vade sınırlamasına tabi tutulmaz.

g) M_i^{koruma} : Nominal büyüklüğü "Bi" olan riskten koruma aracının vadesi (Eğer bunlar birden fazla pozisyon ise $M_i^{koruma} \cdot B_i$ tutarları toplanmak suretiyle formülde kullanılacaktır).

ğ) M_{ind} : Endeks risk korumasının vadesi.

Birden fazla endeks risk koruması pozisyonunun olması durumunda M_{ind} , her bir endekse ilişkin risk korumasının vadesinin nominal tutarlarına göre ağırlıklandırmak suretiyle bulunur.

3. Karşı taraf kredi riskinden korunmak amacıyla kullanılan ve bir karşı tarafın içinde yer aldığı bir endeksi temel alan bir kredi temerrüt swabının söz konusu olduğu durumlarda; banka karşı tarafla ilişkilendirilebilir nominal tutarı, bu karşı tarafa uygulanacak olan uygun ağırlığı dikkate alarak endeks kredi temerrüt swabının nominal tutarından düşebilir ve bu karşı tarafa ilişkin riskten korumayı, vadesi endeksin vadesiyle aynı olan tek bir referans borçluya ilişkin bir koruma (B_i) olarak dikkate alabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Kabul Edilebilir Riskten Korumalar

1. (1) Risk korumalarının bu Kısımın İkinci ve Üçüncü Bölümleri uyarınca KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında dikkate alınabilmesi için, bu risk korumalarının KDA riski azaltımı ve yönetimi amacıyla kullanılmış olması ve aşağıda sayılan risk korumalarından olması şarttır.

a) Tek bir referans borçluya ilişkin kredi temerrüt swapları ya da karşı tarafı doğrudan referans gösteren diğer eşdeğer riskten koruma araçları,

b) Herhangi bir karşı tarafa ilişkin faiz farkı ile endeks kredi temerrüt swabı risk korumasının faiz farkları arasındaki bazın RMD modellerine yansıtıldığı endeks kredi temerrüt swapları.

(2) (b) bendinde belirtilen herhangi bir karşı tarafa ilişkin faiz farkı ile endeks kredi temerrüt swabı risk korumasının faiz farkları arasındaki bazın RMD modellerine yansıtılması şartı, anılan karşı tarafın faiz farkı için bir göstergenin kullanıldığı durumlarda da geçerlidir.

(3) Bir göstergenin kullanıldığı tüm karşı taraflar için bankalar, faiz farkı bilgisinin mevcut olduğu benzer muhataplardan oluşan bir grubu temsil eden örneklemeden elde edilen kabul edilebilir bir zaman serisi kullanılmalıdır.

(4) Herhangi bir karşı tarafa ilişkin faiz farkı ile endeks kredi temerrüt swabı risk korumasının faiz farkları arasındaki bazı RMD modellerine yansıtılmasının Kurum tarafından yeterli bulunmaması durumunda, banka RMD modelinde endeks risk korumalarının nominal tutarının sadece yüzde ellisini kullanabilecektir.

(5) (b) bendi uyarınca kullanılabilir olan risk korumaları, sadece Üçüncü Kısım İkinci Bölüm kapsamında KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplayan bankalar tarafından kullanılabilir.

2. Bankalar KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplarırken diğer karşı taraf kredi riski korumalarını kullanamayacaktır. Özellikle, dilimli veya “n” inci temerrüt olayına bağlı kredi türevleri ve krediye bağlı tahviller KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanırken dikkate alınmayacaktır.

3. KDA riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanırken dikkate alınan risk korumaları diğer risklerin azaltımında kullanılmayacaktır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

KKR ve KDA için toplam sermaye hesaplanması

1. Bu Kısımda, İMY için sermaye yükümlülüğü, her bir karşı taraf bazında hesaplanan risk tutarının ilgili kredi risk ağırlıklarıyla çarpılarak tüm karşı taraflar açısından toplanması sonucunda elde edilen risk ağırlıklı varlıklara bağlı KKR sermaye yükümlülüğünü tanımlamaktadır.

a) İMY kullanma izni olan ve bonolara ilişkin faiz oranı spesifik risk sermaye yükümlülüğü hesaplanmasına ilişkin olarak piyasa riskinde içsel model kullanan bankalarda KKR için toplam sermaye yükümlülüğü aşağıda belirtilen tutarların toplamıdır (i+ii):

i) Aşağıdakilerden büyük olanı;

1) Bu risk tutarları için cari piyasa verisi kullanılarak hesaplanan temerrüt tutarının baz alındığı sermaye yükümlülüğü,

2) Stres kalibrasyonu kullanılarak hesaplanan temerrüt tutarına bağlı İMY'ye ilişkin sermaye tutarı. İDD yaklaşımını kullanan bankalarda, türev işlemler için kullanılacak risk ağırlıkları, Kredi Riskine Esas Tutarın İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımları ile Hesaplanmasına İlişkin Tebliğ'in ekinde yer alan EK-1'de belirtildiği şekilde temerrüt olasılığının bir fonksiyonu olan tam vade ayarlaması yapılarak ve efektif vadenin (V) 1 olarak kabul edilmesi suretiyle hesaplanır. Bunun için, banka, kullandığı spesifik RMD modelinin derecelendirme notlarındaki değişimin etkilerini kapsayacak kapasiteye sahip olduğunu Kuruma ispat eder. Aksi durumda, vade ayarlaması formülü olarak $(1 - 1.5 \times b)^{-1} \times (1 + (V - 2.5) \times b)$ kullanılmalıdır.

ii) Gelişmiş yöntemle hesaplanan KDA için sermaye yükümlülüğü.

b) İMY kullanma izni olan ve bonolara ilişkin spesifik risk RMD hesaplama izni olmayan bankalarda KKR için toplam sermaye yükümlülüğü aşağıda belirtilen tutarların toplamıdır (i+ii):

i) Cari parametre kalibrasyonu kullanılarak hesaplanan temerrüt tutarı ile strese tabi tutulmuş parametreler kullanılarak bulunan temerrüt tutarına bağlı hesaplanan sermaye yükümlülüğünden büyük olanı.

ii) Standart yöntemle göre KDA için hesaplanan sermaye yükümlülüğü.

c) Diğer bankalarda KKR için toplam sermaye yükümlülüğü aşağıda belirtilen tutarların toplamıdır (i+ii):

i) SYY-KTKR'ye göre hesaplanan sermaye tutarı,

ii) Standart yöntemle göre KDA hesaplanmasına ilişkin sermaye yükümlülüğü.

MERKEZİ KARŞI TARAFLARDAN KAYNAKLANAN RİSKLER İÇİN SERMAYE YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN HESAPLANMASI

BİRİNCİ KISIM Tanımlar ve Kapsam

Tanımlar

1. Müşteri veya üye kuruluşun teminatlarının iflastan ifraz edilmesi; Merkezi karşı taraf (MKT) veya üye kuruluşun ödeme aczine düşmesi halinde MKT nezdinde bulunan üyelere veya müşterilerine ait varlıkların MKT alacaklılarının, üye nezdinde bulunan müşterilerine ait teminatların ise üye kuruluşun alacaklılarının takip veya kullanımına açık olmamasını ya da üyelerin bir müşterisine ait teminatların sadece bu müşteri ile bağlantılı olarak Birinci Kısımın sekizinci fıkrasındaki işlemlerden kaynaklanan risk ve zararlar için kullanılmasını ve temerrüde düşen diğer müşterilerin zarar ve riskleri için kullanılmamasını sağlayacak etkin düzenlemelerin mevcut olmasını,

2. MKT ile ilişkili işlem; bir müşteri ile bir üye kuruluş arasında gerçekleştirilen ve yine aynı üye kuruluşun bir MKT ile yaptığı Birinci Kısımın sekizinci fıkrasında sayılan sözleşme veya işlemler ile doğrudan ilişkilendirilen aynı fıkroda sayılan sözleşme veya işlemi,

3. Üye kuruluş; MKT'ye katılım sağlayan ve bu katılımdan kaynaklı olarak finansal yükümlülüklerini yerine getirmekten sorumlu olan kuruluşu,

4. Müşteri; işlemlerinin bir MKT ile takas edilmesini sağlayan üye bir kuruluşla bu kapsamda sözleşme akdeden kuruluşu,

5. Garanti fonu; Üye kuruluşların MKT'nin ortak kayıp paylaşım havuzuna fonlanmış veya fonlanmamış şekilde yaptığı katkıları (Ortak kayıp paylaşım havuzlarının garanti fonu olarak değerlendirilmesinde söz konusu havuzların MKT'ler tarafından yapılmış tanımlarından çok, etkinlikleri önemlidir.),

6. Ticari risk; Birinci Kısımın sekizinci fıkrasında sayılan işlemlere ilişkin olarak üye kuruluş veya müşterinin başlangıç teminatı dahil olmak üzere MKT'den olan alacaklarının cari ve potansiyel risk tutarını,

7. Çok seviyeli müşteri yapısı; bankanın takas hizmetini bir üye kuruluşun müşterisinden ya da diğer bir müşterinin müşterisinden aldığı yapıyı (Müşteri ile müşterinin müşterisi arası risk tutarı hesaplanırken takas hizmeti veren müşteri "yüksek seviye müşteri", takas hizmeti verilen müşteri "düşük seviye müşteri" olarak nitelendirilir.)

ifade eder.

Kapsam

8. Bu Ek, MKT ile yapılan aşağıda sayılan işlem ve sözleşmeler için uygulanır.

a) Yönetmeliğin 5 inci maddesinin altıncı fıkrasında sayılan sözleşmeler ile kredi türevleri,

b) Repo işlemleri,

c) Menkul kıymet veya emtia ödünç işlemleri,

) Kredili menkul kıymet işlemleri,

d) Takas süresi uzun işlemler.

9. MKT ile yapılan Birinci Kısımın sekizinci fıkrasında sayılan işlem veya sözleşmeler için aşağıda sayılan tüm Şartların sağlanması halinde işlem veya sözleşme nitelikli işlem olarak adlandırılır ve sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında ticari riskler için İkinici Kısımın Birinci Bölümünde belirtilen usul ve esaslar garanti fonu tutarları için İkinici Kısımın İkinici Bölümünde belirtilen usul esaslar uygulanır.

a) MKT'nin Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) veya SPK muadili yurtdışında kurulu bir otorite tarafından takas hizmeti yapması hususunda yetkilendirilmiş olması,

b) MKT'nin SPK veya muadil denetim otoritesi tarafından CPMI ve IOSCO tarafından yayımlanmış olan "Finansal Piyasa Altyapılarına İlişkin Prensipler" (PFMI) e merkezi karşı taraf olarak tam uyumlu olduğunun beyan edilmiş olması,

c) Sözleşme veya işlemin (a) ve (b) bentlerindeki nitelikleri haiz bir MKT tarafından reddedilmemiş olması.

10. MKT ile yapılan Birinci Kısımın sekizinci fıkrasında sayılan işlem veya sözleşmeler için Birinci Kısımın dokuzuncu fıkrasında belirtilen Őartlardan asgari birinin sağlanamaması halinde işlem veya sözleşme nitelikli olmayan işlem olarak adlandırılır ve ticari risklere ilişkin sermaye yükümlülüğü hesaplamasında nc Kısımın birinci fıkrasında belirtilen usul ve esaslar, garanti fonu tutarına ilişkin sermaye yükümlülüğü hesaplamasında nc Kısımın ikinci fıkrasında belirtilen usul ve esaslar uygulanır.

İKİNCİ KISIM

Nitelikli İşlemler İçin Sermaye Yükümlülüğü

BİRİNCİ BÖLÜM

Ticari Riskler için Sermaye Yükümlülüğünün Hesaplanması

A. Üye Kuruluşun MKT'den olan Riski

1. Üye kuruluş bankanın MKT'den olan doğrudan riski ile üye kuruluş bankanın müşterisi ile MKT arasında aracılık yaparak MKT'nin temerrüdü ve/veya ödeme aczine düşmesi halinde müşterinin zararlarını karşılama yükümlülüğünde olduğu MKT'ye olan ticari riskleri bu kapsamda değerlendirilir.

2. Birinci fıkra kapsamındaki ticari riskler için risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2'de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ'de belirtilen belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır. Ancak, aynı ekin Üçüncü Kısımında belirtilen kredi değerlendirme ayarlaması riski için ilave risk tutarı hesaplanmaz.

3. İkinci fıkraya göre hesaplanan risk tutarına yüzde iki risk ağırlığı uygulanır.

4. İkinci fıkraya göre hesaplanan risk tutarı için netleştirme grubunun likit olmayan teminatlar veya egzotik işlemler içermemesi ve bu netleştirme grubundaki işlemlerin ihtilafı olmaması ve günlük yeniden marjlama olması kaydıyla, Birinci Bölümün sekizinci fıkrasındaki işlemlere ilişkin olarak netleştirme grubu herhangi bir çeyrek yıl diliminin herhangi bir zamanında 5.000'in üzerinde alım satım içerse dahi asgari elde tutma süresi 20 iş gününden daha az olarak belirlenebilir.. Ancak, Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendindeki işlemler için riskin marj süresi 10 iş gününden az belirlenemez. MKT'nin Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendindeki işlemler için değişim teminatı tuttuğu ve üye kuruluşu ait teminatın MKT'nin yükümlülüklerini yerine getirememeye riskine karşı korunmadığı durumlarda, riskin marj süresi 10 iş gününden az olmamak üzere

- i) 1 yıl ya da
- ii) İşlemin kalan vadesinden

küçük olanıdır.

5. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2 ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ'de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde netleştirilme yapılmasına izin verilmesi kaydıyla toplam yenileme maliyeti net tutar üzerinden hesaplanır. Üye kuruluş banka tarafından MKT'ye gönderilen teminatlar için uygulanacak risk ağırlığı, bu Bölümün üçüncü fıkrasına göre değil bu Bölümün 14 ila 18 inci fıkralarına göre belirlenir.

B. Üye Kuruluşun Müşteriden olan Riski

6. Üye kuruluş bankanın yalnızca müşteri ile MKT arasında bir aracı olması durumunda veya yalnızca bir aracı olmayıp bu ticari işlemde doğabilecek zararları garanti etmesi durumunda üye kuruluş bankanın müşteriden olan ticari riskleri için hesaplanacak risk ağırlıklı

tutar, kredi değerleme ayarlaması riski de dahil olmak üzere, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de ve bu Yönetmeliğin 4 ve 7 nci fıkralarında belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır.

7. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de belirtilen içsel model yöntemini veya karşı taraf kredi riski ölçümüne ilişkin standart yaklaşım yöntemini kullanan üye kuruluş banka aynı ekte belirtilen riskin marj süresinden daha kısa bir riskin marj süresi belirleyebilir. Ancak belirlenen bu riskin marj süresi 5 iş gününden az olamaz.

8. Üye kuruluş bankanın takas işlemi için müşteriden teminat alması ve bu teminatın MKT’ye aktarılması durumunda, üye kuruluş bu teminatı “MKT-üye kuruluş ayağı” için de “üye kuruluş-müşteri ayağı” için de dikkate alabilir. Bu sebeple, müşterinin üye kuruluş bankaya gönderdiği başlangıç teminatı üye kuruluşun müşteriden olan riskini azaltma niteliğini haizdir. Bu uygulama çok seviyeli müşteri yapılarında “yüksek seviye müşteri” ile “düşük seviye müşteri” arasında da olur.

C. Müşterinin Üye Kuruluştan olan Riski

9. Bankanın bir başka üye kuruluşun müşterisi olarak MKT ile işlem yapması durumunda ve on ikinci fıkrada belirtilen şartların tamamının sağlanması halinde müşteri bankanın üye kuruluştan olan ticari riskleri için risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır. Bu kapsamda hesaplanan risk tutarına yüzde iki risk ağırlığı uygulanır. Ancak, aynı ekin Üçüncü Kısımında belirtilen kredi değerleme ayarlaması riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz. Bu fıkraya göre hesaplanan risk tutarı için netleştirme grubunun likit olmayan teminatlar veya egzotik işlemler içermemesi ve bu netleştirme grubundaki işlemlerin ihtilafı olmaması ve günlük yeniden marjlama olması kaydıyla, Birinci Bölümün sekizinci fıkrasındaki işlemlere ilişkin olarak netleştirme grubu herhangi bir çeyrek yıl diliminin herhangi bir zamanında 5.000’in üzerinde alım satım içerse dahi asgari elde tutma süresi 20 iş gününden daha az olarak belirlenebilir.. Ancak, Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendindeki işlemler için riskin marj süresi 10 iş gününden az belirlenemez. MKT’nin Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendindeki işlemler için değişim teminatı tuttuğu ve üye kuruluşu ait teminatın MKT’nin yükümlülüklerini yerine getirememesi riskine karşı korunmadığı durumlarda, riskin marj süresi 10 iş gününden az olmamak üzere

- iii) 1 yıl ya da
- iv) İşlemin kalan vadesinden

küçük olanıdır. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde netleştirilme yapılmasına izin verilmesi kaydıyla toplam yenileme maliyeti net tutar üzerinden hesaplanır. Çok seviyeli müşteri yapılarında on ikinci fıkrada belirtilen şartların tamamının sağlanması halinde “düşük seviye müşteri” bankanın “yüksek seviye müşteri” den olan ticari riskleri için risk ağırlıklı tutarı da bu fıkra kapsamında hesaplanır.

10. Üye kuruluşun kendisinin ve üye kuruluşun diğer müşterilerinin temerrüdü ve/veya ödeme aczine düşmesi durumunda doğabilecek zararlardan müşteri bankanın korunamaması ancak on ikinci fıkranın (b) bendinde belirtilen şartın sağlanması halinde müşteri bankanın üye kuruluştan olan ticari riskleri için risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır. Bu kapsamda hesaplanan risk tutarına yüzde dört risk ağırlığı uygulanır. Ancak, aynı ekin Üçüncü Kısımında belirtilen kredi değerlendirme ayarlaması riski için ilave risk tutarı hesaplanmaz. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde netleştirilme yapılmasına izin verilmesi kaydıyla toplam yenileme maliyeti net tutar üzerinden hesaplanır. Bu fıkraya göre hesaplanan risk tutarı için netleştirme grubunun likit olmayan teminatlar veya egzotik işlemler içermemesi ve bu netleştirme grubundaki işlemlerin ihtilaflı olmaması ve günlük yeniden marjlama olması kaydıyla, Birinci Bölümün sekizinci fıkrasındaki işlemlere ilişkin olarak netleştirme grubu herhangi bir çeyrek yıl diliminin herhangi bir zamanında 5.000’in üzerinde alım satım içerse dahi asgari elde tutma süresi 20 iş gününden daha az olarak belirlenebilir.. Ancak, Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendindeki işlemler için riskin marj süresi 10 iş gününden az belirlenemez. MKT’nin Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendindeki işlemler için değişim teminatı tuttuğu ve üye kuruluşa ait teminatın MKT’nin yükümlülüklerini yerine getirememeye riskine karşı korunmadığı durumlarda, riskin marj süresi 10 iş gününden az olmamak üzere

- v) 1 yıl ya da
- vi) İşlemin kalan vadesinden

küçük olanıdır. Çok seviyeli müşteri yapılarında, on ikinci fıkranın (b) bendinde belirtilen şartın sağlanması ancak on ikinci fıkranın (a) bendinde belirtilen şartın sağlanmaması halinde “düşük seviye müşteri” bankanın “yüksek seviye müşteri” den olan ticari riskleri için risk ağırlıklı tutarı da bu fıkra kapsamında hesaplanır.

11. Üye kuruluşun kendisinin ve üye kuruluşun diğer müşterilerinin temerrüdü ve/veya ödeme aczine düşmesi durumunda doğabilecek zararlardan müşteri bankanın korunamaması ve on ikinci fıkranın (b) bendinde belirtilen şartın sağlanamaması halinde müşteri bankanın üye kuruluştan olan ticari riskleri için hesaplayacağı risk ağırlıklı tutar, kredi değerlendirme ayarlaması riski de dahil olmak üzere, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de ve bu Yönetmeliğin 4 ve 7 nci fıkralarında belirtilen usul ve esaslar çevresinde hesaplanır. Çok seviyeli müşteri yapılarında, on ikinci fıkranın (a) ve (b) bendinde belirtilen şartın sağlanmaması halinde “düşük seviye müşteri” bankanın “yüksek seviye müşteri” den olan ticari riskleri için hesaplayacağı sermaye tutarı da bu fıkra kapsamında hesaplanır.

12. a) MKT tarafından üyenin müşterilerine ait işlemlerin ve bu işlemlere ait teminatların müşteri işlemi ve teminatı olarak ayrıştırılıp tanımlanabilmesi ve üye kuruluş ve/veya MKT nezdinde tutulan müşterilere ait teminatlara ilişkin düzenlemelerin, müşterileri, üye kuruluşun

ya da üye kuruluşun diğer müşterilerinin beraber veya ayrı ayrı temerrüdü ve/veya ödeme aczine düşmesi halinde oluşabilecek zararlardan koruması gereklidir. Söz konusu teminatların üye veya diğer müşterilerin temerrüdünden kaynaklanan zararlardan korunduğunun tespit edilebilmesi amacıyla, müşteri bankanın, Kuruma, bu işlemler nedeniyle zarara uğramayacağına ilişkin yasal, bağlayıcı ve uygulanabilir düzenlemelerin mevcut olduğunu göstermesi gerekir.

(b) Üye kuruluşun temerrüde veya ödeme aczine düşmesi halinde, müşteri banka ile yaptığı işlemin dolaylı olarak MKT aracılığıyla ya da doğrudan MKT tarafından yapılabileceğine ilişkin yasal düzenlemeler bulunması gereklidir. Bu tip durumlarda, müşterinin pozisyonunu piyasa değeri üzerinden kapatma talebi yoksa müşteri pozisyonları ve MKT’de tutulan teminat piyasa değeri üzerinden transfer edilir.

Ç. Müşterinin MKT’den olan Riski

13. Üye kuruluşun, müşteri bankanın MKT’den olan riskini garanti etmesi durumunda ve on ikinci fıkrada belirtilen şartların tamamının sağlanması halinde müşteri bankanın MKT’den olan ticari riskleri için risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır. Bu kapsamda hesaplanan risk tutarına yüzde iki risk ağırlığı uygulanır. Üye kuruluşun, müşteri bankanın MKT’den olan riskini garanti etmesi durumunda, on ikinci fıkranın (b) bendinde belirtilen şartın sağlanması ancak on ikinci fıkranın (a) bendinde belirtilen şartın sağlanmaması halinde müşteri bankanın MKT’den olan ticari riskleri için risk tutarı bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır ve sonrasında bu risk tutarına yüzde dört risk ağırlığı uygulanır. Ancak, bu hesaplamalarda aynı ekin Üçüncü Kısımında belirtilen kredi değerlendirme ayarlaması riski için ilave risk tutarı hesaplanmaz.. Bu fıkraya göre hesaplanan risk tutarı için netleştirme grubunun likit olmayan teminatlar veya egzotik işlemler içermemesi ve bu netleştirme grubundaki işlemlerin ihtilafli olmaması ve günlük yeniden marjlama olması kaydıyla, Birinci Bölümün sekizinci fıkrasındaki işlemlere ilişkin olarak netleştirme grubu herhangi bir çeyrek yıl diliminin herhangi bir zamanında 5.000’in üzerinde alım satım içerse dahi asgari elde tutma süresi 20 iş gününden daha az olarak belirlenebilir. Ancak, Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendindeki işlemler için riskin marj süresi 10 iş gününden az belirlenemez. MKT’nin Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendindeki işlemler için değişim teminatı tuttuğu ve üye kuruluşa ait teminatın MKT’nin yükümlülüklerini yerine getirememesi riskine karşı korunmadığı durumlarda, riskin marj süresi 10 iş gününden az olmamak üzere

- vii) 1 yıl ya da
- viii) İşlemin kalan vadesinden

küçük olanıdır. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde netleştirilme yapılmasına

izin verilmesi kaydıyla toplam yenileme maliyeti net tutar üzerinden hesaplanır. On ikinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen şartların sağlanamaması halinde ise müşteri bankanın MKT'den olan ticari riskleri için hesaplayacağı risk ağırlıklı tutar, kredi değerlendirme ayarlaması riski de dahil olmak üzere, bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2'de ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ'de ve bu Yönetmeliğin 4 ve 7 nci fıkralarında belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanır.

D. Verilen Teminatlara İlişkin Risk

14. On ikinci fıkrada belirtilen şartların tamamının sağlanması ve bu işlemlerin ticari risk kapsamında sayılması halinde, üye kuruluş banka veya müşteri bankanın verdiği teminatlara ilişkin risk ağırlıklı varlık tutarı teminatın değerinin yüzde ikisidir.

15. Üye kuruluşun kendisinin ve üye kuruluşun diğer müşterilerinin temerrüdü ve/veya ödeme aczine düşmesi durumunda doğabilecek zararlardan müşteri bankanın korunamaması, ancak on ikinci fıkranın (b) bendinde belirtilen şartın sağlanması ve bu işlemlerin ticari risk kapsamında sayılması halinde, üye kuruluş banka veya müşteri bankanın verdiği teminatlara ilişkin risk ağırlıklı tutar teminat tutarının yüzde dördüdür.

16. On ikinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen şartların sağlanmaması ve/veya bu işlemlerin ticari risk kapsamında sayılmaması hallerinde, teminat tutarı bu Yönetmeliğin 4 ile 7 nci fıkralarında belirtilen usul ve esaslara göre belirlenecek risk ağırlığıyla çarpılarak risk ağırlıklı tutar hesaplanır.

17. On dört ilâ on altıncı fıkra hükümlerine bakılmaksızın, bir MKT'ye veya üye kuruluşu teminat olarak gösterilen veya tevdi edilen varlıklar MKT ve/veya üye kuruluş ve/veya üye kuruluşun bir veya birden fazla müşterisinin ödeme aczine düşmesi durumunda iflastan ifraz edilmiş ise, müşteri veya üye kuruluş banka bu varlıklardan kaynaklanan karşı taraf kredi riski için risk tutarını sıfır olarak dikkate alabilir veya ilgili risk ağırlığını yüzde sıfır olarak uygulayabilir.

18. Ticari risk niteliğini haiz teminatın MKT tarafından tutulması durumunda bu teminata yüzde iki risk ağırlığı uygulanır. Başka amaç için verilen teminata, bu Yönetmeliğin 4 ve 7 nci fıkralarında belirtilen usul ve esaslara göre MKT için belirlenecek risk ağırlığı uygulanır. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2'de belirtilen karşı taraf kredi riski ölçümüne ilişkin standart yaklaşım yöntemini kullanan bankalar, iflastan ifraz edilmemiş olan verdikleri teminatları "karşı tarafın bankaya başlangıç teminatı olarak gönderdiği teminatların tutarından bankanın karşı tarafa başlangıç teminatı olarak gönderdiği teminatların tutarının düşülmesi ile bulunan net tutar" (NBTT) içine dahil eder. Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2'de belirtilen içsel model yöntemini kullanan bankalar, verilen teminatlara ilişkin risk tutarını hesaplarken "alfa" çarpanını dikkate alır.

İKİNCİ BÖLÜM

Garanti Fonu Tutarları için Sermaye Yükümlülüğünün Hesaplanması

1. Üye kuruluş banka, garanti fonuna koyduğu tutar kapsamındaki riskler için sermaye yükümlülüğü hesaplar. MKT'nin bu Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde belirtilen sadece takas riski içeren ürünlerdeki işlemler ve Birinci Kısımın sekizinci fıkrasındaki işlem ve sözleşmeler için münferit bir garanti fonu yoksa, sermaye yükümlülüğü her bir ürün veya ürün grubu için değil, toplu olarak bu Bölümün ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde hesaplanır. Birinci Kısımın sekizinci fıkrasındaki işlem ve sözleşmeler için münferit bir garanti fonu varsa her bir işlem için sermaye yükümlülüğü bu Bölümün ikinci fıkrasında belirtildiği şekilde hesaplanır. MKT tarafından tahsis edilen sermaye ürün grupları arasında paylaştırılmışsa, MKT tarafından bu fonlar hesaplamalarda her bir ürünle bağlantılı risk tutarı çerçevesinde dikkate alınır.

2. a) Birinci Kısımın sekizinci fıkrasında belirtilen sözleşme ve işlemler için, MKT'nin tüm üye kuruluşlardan ve bu üye kuruluşların müşterilerinden olan risklerine ilişkin hipotetik sermaye yükümlülüğü aşağıdaki formüle göre hesaplanır. Bu formülde hipotetik sermaye yükümlülüğü, her bir üye kuruluşun garanti fonu katkılarının MKT'nin bilançosunda aktifleştirilecek tutarın belirlenmesi amacıyla hesaplanır. Söz konusu değer, bir MKT'nin ayırması gereken fiili sermaye yükümlülüğünü göstermez.

$$S_{MKT} = \sum RT_i * RA * \%8$$

Yukarıdaki formülde;

S_{MKT} : MKT'nin tüm üye kuruluşlara ve bunların müşterilerine olan riskinden kaynaklanan hipotetik sermaye yükümlülüğünü,

RT_i : MKT'nin üye kuruluş i ve bu üye kuruluşun müşterilerinden olan riskini,

RA : Yüzde yirmi risk ağırlığını (asgari olarak)

ifade eder.

RT_i hesaplanırken üye kuruluşların MKT'ye yatırdığı fonlanmış garanti fonu dahil olmak üzere MKT tarafından tutulan tüm teminatlar dikkate alınır. RT_i son teminat tamamlama gününden önceki günün sonundaki tutarlara göre hesaplanır.

Kurul, asgari yüzde yirmi olarak belirlenen risk ağırlığını üye kuruluşların derecelendirme notlarına göre artırabilir.

Üye kuruluşun takas hizmeti verdiği ve müşteri işlemleri ile teminatlarının ayrı üye kuruluş hesaplarında izlendiği durumda, her bir üye kuruluş için RT_i hesaplanırken bu üye kuruluşun tüm müşterileri için olan risk tutarlarının toplamı dikkate alınır. S_{MKT} hesaplamasında müşteri teminatı MKT'nin üye kuruluştan olan riskini azaltmada kullanılamaz. Bu ayrı alt hesapların Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen işlemler ile Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (b) ile (ç) bentlerinde belirtilen işlemleri aynı anda içermesi durumunda,

her bir üye kuruluş için RT_i hesaplanırken bu üye kuruluşun tüm müşterileri için olan risk tutarlarının toplamı Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen işlemlerden kaynaklanan risk tutarı ile Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (b) ile (ç) bentlerinde belirtilen işlemlerden kaynaklanan risk tutarının toplanması ile bulunur.

Alınan teminatın üye kuruluş hesabındaki Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen işlemler ile Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (b) ile (ç) bentlerinde belirtilen işlemler için tutulması durumunda, üye kuruluş veya müşteri tarafından sağlanan fonlanmış başlangıç teminatı ürüne özgü risk tutarına göre belirlenecek bir oran nispetinde Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen işlemlerden kaynaklanan risk tutarı ile Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (b) ile (ç) bentlerinde belirtilen işlemlerden kaynaklanan risk tutarına paylaşılır. Ürüne özgü risk tutarı belirlenirken, Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (b) ile (ç) bentlerinde belirtilen işlemler için Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar, Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen işlemler için ise bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’nin “Karşı Taraf Kredi Riski Ölçümüne İlişkin Standart Yaklaşım” başlıklı İkinci Kısımının Birinci Bölümünde belirtilen usul ve esaslar (teminatların etkisi dikkate alınmadan) uygulanır.

Üye kuruluş i’nin fonlanmış garanti fonu tutarı (TF_i) alt hesaplarına ve müşterilerine göre ayrıştırılmıyor ise üye kuruluş i’nin alt hesabına ilişkin olarak gönderdiği başlangıç teminatının üye kuruluş i’nin gönderdiği toplam başlangıç teminatına oranına göre fonlanmış garanti fonu tutarı paylaşılır.

Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen işlemler için RT_i MKT’nin üye kuruluştan olan ticari riskinin hesaplandığı gibi bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’nin “Karşı Taraf Kredi Riski Ölçümüne İlişkin Standart Yaklaşım” başlıklı İkinci Kısımının Birinci Bölümünde belirtilen usul ve esaslar kapsamında hesaplanır ve riskin marj süresi olarak 10 iş günü dikkate alınır. Üye kuruluş veya müşterinin temerrüde düşmesi durumunda MKT’nin hak talep edebildiği durumda MKT tarafından tutulan tüm teminatlar (TF_i dahil) bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2’nin “Karşı Taraf Kredi Riski Ölçümüne İlişkin Standart Yaklaşım” başlıklı İkinci Kısımının Birinci Bölümünün onikinci fıkrasında belirtilen çarpan etkisi ile MKT’nin üye kuruluştan veya müşteriden olan riskini azaltır.

Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (b) ile (ç) bentlerinde belirtilen işlemler için RT_i aşağıdaki formülle bulunur. Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (b) ile (ç) bentlerinde belirtilen işlemler için uygulanacak volatilité ayarlamaları Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’in ekinde yer alan EK-1’deki Tablo-1’de belirtilen oranlar dikkate alınarak yapılır.

$$RT_i = \text{Max} (RAÖRT_i - BT_i - TF_i ; 0)$$

Yukarıdaki formülde

$RAÖRT_i$: Üye kuruluş i’nin MKT’ye gönderdiği teminatların Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğ’de belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde riski azaltıcı etkisi dikkate alınmadan hesaplanan MKT’nin üye kuruluştan olan riskini,

BT_i : Üye kuruluş i tarafından MKT’ye verilen başlangıç teminatını,

TF_i : Üye kuruluşların temerrüde düşmesi durumunda MKT'nin olası zararlarını karşılamak amacıyla üye kuruluşun başlangıç teminatıyla beraber veya hemen sonrasında kullanılacak olan üye kuruluş i'nin MKT'ye vermiş olduğu fonlanmış garanti fonu tutarını

ifade eder.

Bu bentte yapılacak hesaplamalarda, bir netleştirme grubu içinde 5.000'den fazla alım satım olsa dahi günlük yeniden marjlama olması kaydıyla asgari elde tutma süresi, Birinci Kısımın sekizinci fıkrasının (b) ve (c) bentlerinde belirtilen işlemlere ilişkin olarak 20 iş günü yerine 5 iş günü olarak, sekizinci fıkrasının (a) ve (ç) bentlerinde belirtilen işlemlere ilişkin olarak 20 iş günü yerine 10 iş günü olarak uygulanır.

Aynı karşı taraf üye kuruluş ile yapılan işlemlere ilişkin netleştirme bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2'ye ve/veya Kredi Riski Azaltım Tekniklerine İlişkin Tebliğe göre yapılır.

b) Her bir üye kuruluş bankanın sermaye yükümlülüğü aşağıdaki formüle göre hesaplanır.

$$S_i = \max \{ S_{MKT} * (TF_i / (TF_{MKT} + TF_{ÜK})) ; TF_i * \%8 * \%2 \}$$

Yukarıdaki formülde

S_i : Üye kuruluş i'nin garanti fonu için tutması gerekli sermaye yükümlülüğünü,

$TF_{ÜK}$: Tüm üye kuruluşlarca garanti fonuna konulan toplam fonlanmış tutarı,

TF_{MKT} : Olası zararları karşılamak için üye kuruluşlarca garanti fonuna konulan kaynağın kullanımından sonra veya beraber kullanılacak olan MKT tarafından tahsis edilen sermayeyi (ana sermaye, geçmiş yıllar karları vb.),

TF_i : Üye kuruluş i'nin MKT'ye vermiş olduğu fonlanmış garanti fonu tutarını

ifade eder.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Nitelikli Olmayan İşlemler

Nitelikli olmayan işlemlere ilişkin sermaye yükümlülüğü hesaplanması

1. Nitelikli olmayan Birinci Kısımın sekizinci fıkrası kapsamındaki işlemlere ilişkin MKT'den olan ticari risklerden kaynaklanan sermaye yükümlülüğü Yönetmeliğin kredi riskine ilişkin Standart Yaklaşımla ilgili hükümleri çerçevesinde hesaplanır.

2. Nitelikli olmayan Birinci Kısımın sekizinci fıkrası kapsamındaki işlemlere ilişkin fonlanmış ve fonlanmamış garanti fonu tutarları için sermaye yükümlülüğü aşağıdaki formüle göre hesaplanır:

$$S_i = (TF_i + \mu \cdot TF_i^t) \cdot \%1250 \cdot \%8$$

Yukarıdaki formülde

μ : değeri 1,2 olan risk çarpanını,

TF_i : Üye kuruluş i'nin MKT'ye vermiş olduğu fonlanmış garanti fonu tutarını,

TF_i^t : Üye kuruluş i tarafından garanti fonuna henüz konulmamış konulması taahhüt edilen fonlanmamış tutarı

ifade eder.

DÖRDÜNCÜ KISIM **Bildirim ve Yeniden Hesaplama**

1. MKT aşağıdaki bilgileri üç ayda bir üye kuruluş bankalara ve Kuruma bildirir.

a) İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (a) bendine göre hesaplanan hipotetik sermaye yükümlülüğü (S_{MKT}),

b) İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen tüm üye kuruluşların toplam fonlanmış garanti fonu tutarı ($TF_{ÜK}$),

c) İkinci Kısımın İkinci Bölümünün ikinci fıkrasının (b) bendinde belirtilen, olası zararları karşılamak için üye kuruluşlarca garanti fonuna konulan kaynağın kullanımından sonra veya beraber kullanılacak olan MKT tarafından tahsis edilen sermaye (TF_{MKT}).

2. Bu Kısımın birinci fıkrasında belirtilen bilgiler asgari üç ayda bir MKT tarafından yeniden hesaplanır. Yönetmeliğin bu Ek'i kapsamındaki riskler ve bu riskleri doğuran işlem sayısında ve/veya MKT tarafından tahsis edilen sermaye tutarında önemli bir değişiklik olması durumunda bu Kısımın birinci fıkrasındaki bilgiler bahse konu üç aylık asgari süre dikkate alınmadan bu değişiklikler gerçekleşir gerçekleşmez derhal yeniden hesaplanır ve Kurum ile üye kuruluş bankalara bildirilir.

3. Kurum, bu Kısımın birinci fıkrasında belirtilen bilgilerin hangi formatta olacağını belirlemeye yetkilidir.

4. Kurum, bu Kısımın birinci fıkrası kapsamında yapılacak bildirimler ile bu Kısımın ikinci fıkrası kapsamında yapılacak yeniden hesaplamaların sıklığını artırmaya yetkilidir.

BEŐİNCİ KISIM

Risklerin İzlenmesi

1. Üye kuruluş olarak banka, MKT ile yapılan işlemler için tutulan sermaye yükümlülüğünün, bu işlemlerden kaynaklanan riskleri yansıtır yansıtmadığını uygun senaryo analizleri ve stres testleri uygulamak suretiyle değerlendirir. Bu değerlendirme garanti fonundan gelecekte yapılacak çekilişler ve/veya diğer bir üye kuruluşun iflası durumunda, bu kuruluşun müşterisinin takas işlemlerinin yüklenilmesine ya da değiştirilmesine ilişkin ikincil taahhütlerden doğan potansiyel ve şarta bağlı riskleri içerir.

2. Banka, MKT aracılığı ile yapılan işlemlerden kaynaklanan riskler ile MKT üyesi olması nedeniyle üstlendiği yükümlülükler dahil olmak üzere, MKT'yle bağlantılı olan tüm riskleri izler ve bunları üst yönetim ve yönetim kurulunun ilgili komitesine düzenli olarak sunar.

ALTINCI KISIM

Nitelikli İşlemler İçin Sermaye Yükümlülüğüne İlişkin Üst Sınır

1. İkinci Kısımın Birinci Bölümünde belirtilen usul ve esaslara göre hesaplanan nitelikli işlemlere ilişkin ticari riskler için sermaye yükümlülüğü ile İkinci Kısımın İkinci Bölümünde belirtilen usul ve esaslara göre hesaplanan nitelikli işlemlere ilişkin garanti fonu tutarları için sermaye yükümlülüğü toplamının, aynı işlemlerin nitelikli olmayan işlemler olduğu varsayımı ile Üçüncü Kısımda belirtilen usul ve esaslara göre hesaplanan nitelikli olmayan işlemlere ilişkin sermaye yükümlülüğü toplamından fazla olması durumunda, bankanın nitelikli işlemler için hesaplayacağı toplam sermaye yükümlülüğü azami bahse konu varsayım ile Üçüncü Kısımda belirtilen usul ve esaslara göre hesaplanan nitelikli olmayan işlemlere ilişkin sermaye yükümlülüğü kadar olur.

